

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőny cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre	... ..	1080 Lej
Fél évre	... ..	540 Lej
Negyed évre	... ..	270 Lej
Havonta	... ..	90 Lej

Hirdetések díjszabás szerinti

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Elvérző adóalanyok.

Pereg a dob... Az adófronton végső harcra indulnak a végrehajtók: tüzzel-vassal be kell hajtani az idej adókat. A védtelen polgárok riadtan állanak a kiméletlen offenzíva előtt és kétségbeesve hallgatják a dobok szomorú pengését, amely úgy hangzik, mintha a koporsón dübörögnének az enyészetre sulykoló hantok...

A pénzügyminisztérium szigorú ukázzal utasította a pénzügyi hatóságokat, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel igyekezzenek az év letelte előtt behajtani a kivetett adókat, tekintet nélkül arra, hogy az adózó milyen anyagi helyzetben van. Vulgárisan kifejezve azt jelenti ez a miniszteri rendelkezés: csavard meg az adósrótot, még ha az utolsó csepp vér szorul is ki az adóalanyból. És nyikorog a prés, vézesen peregnék a dobok, az agyonsanyargatott polgár pedig remegve várja a végső erőfeszítés idejét, amely egyúttal az ő végső tönkremenését is jelenti.

Már az unalomig hangoztattuk, hogy egyenesen államellenes cselekedet a polgárok teherbíró képességeinek túlosigázása, mert hiszen az államnak sem érdeke, hogy állandó és megbízható fejőstehenét: a polgárt, tönkretegyje. Mert ha az elvérzik az adófronton, úgy a következő évi kivetéseknél már megszűnik adóalanyok lenni és nincs az az államilag szabadalmazott prés, amely még egy szöppöt is ki tudna szipolyozni belőle. Az adóbehajtásoknak most megnyilatkozó tempója pedig olyan kemény és szigorú, hogy az feltétlenül a fent vázolt állapotokat fogja előidézni. Ez azonban nem lehet célja az államnak, amely polgárai jólétével él, vagy bukik. A méltányosság és a belátás szellemét ugylátszik száműzték, amikor a tüzzel-vassal való adóbehajtás álláspontjára helyezkedtek. Már pedig a való helyzet észszerű mérlegelése nélkül azért sem lehet adóbehajtást fogamatositani, mert akkor az már közönséges mérsárlással durvul, melynek áldozata az államfentartó polgárság lesz.

Az adóbehajtások módja és kivitelere teremt meg azt a nyomasztó atmoszférát, amely lassanként urrá lesz az ország gazdasági életén. A végrehajtás szomorú aktusának gyakorlati kivitele is olyan, hogy nemcsak a polgár pénztárcáját irtja ki, hanem még a maradék idegrendszerét is szétrocsolja. Nem beszélünk itt a tapintat hiányáról, a nyugateurópai érintkezési formák betartásáról, mert arról hiába is beszélünk. Azt kell felemlitenünk csupán, hogy még az észszerűség legelemibb szabályait sem tartják be azok a közegek, melyek az adó mindenáron való behajtásával vannak megbízva. Nagyon sok esetben például meg sem kísérelik az adóösszeg barátságos uton való behajtását, amely pedig könnyen ment volna, lévén közismerten jómódu és tekintélyes polgárokról szó. A behajtási hadjárat szelleme és tempója azonban csak a végső eszközök alkalmazását írja elő és így gyakori jelenség, hogy olyanok portáján is megszólal a dob, akiknél egy kelő helyen történő egyszerű látogatás is elegendő lett volna az eredmény elérésére. De a dobpergés ugylátszik elhomályosítja az adófront harcosainak józan ítélőképességét és csak a hősi indulatokat fokozza... „Behajtani, behajtani!” Ez a jelszó! Minden egyéb mellékes... És szomorúan, kétségbeesetten pereg a dob...

Manoilescut a jilavai fegyházba vitték.

Hogyan történt a volt alminiszter letartóztatása. — A szigurancafelügyelők feltartóztatták a robogó vonatot. — Négy levelet hozott Manoilescu Párisból. — Hadbírótság elé állítják a volt pénzügyi államtitkárt. — A letartóztatás óriási izgalmat keltett. — Az Aradi Közlöny adott hírt elsőnek a kormány szenzációs elhatározásáról. — Bratianu találkozik Averescuval. — A pártvezéreket Bucurestibe rendelték. — A kormány megnyugtatja a külföldet.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) Az összes romániai lapok közül elsőnek az Aradi Közlöny írta meg mai számában azt a kétségtelenül világszenzációt jelentő hírt, hogy a kormány rendeletére Manoilescu volt pénzügyi államtitkárt tegnap a tömösi szorosban letartóztatták. Ez a híradás az itteni politikai körökben is szinte hihetetlen szenzációt jelentett, mert valahogy elképzelhetetlennek tartották, hogy a kormány ilyen erélyes lépésre szánja el magát a volt államtitkár törekvéseivel szemben. Ma azonban hivatalos helyről is megerősítést kapott Manoilescu letartóztatásának híre. A szenzációs esemény lefolyásáról különben bucuresti-i tudósítónk jelentése nyomán az alábbi részletekben számolunk be:

Hogyan határozta el a kormány Manoilescu letartóztatását?

Bucurestiben csak a kora reggeli órákban terjedt el a híre annak, hogy a kormány utasítására.

a sziguranca az ország rendjének megbontására irányuló kísérlete miatt őrizetbe vette Manoilescu volt pénzügyi államtitkárt.

A főváros a déli órákig a legnagyobb izgalmakat élte át, annál is inkább, mert több nagynevű ellenzéki politikai letartóztatásáról is érkeztek hírek, amik azonban csak kevés részben találtak hitelt. A délutáni lapok azután burkoltan, név nélkül emlékeztek meg

Letartóztatás a robogó vonaton.

Manoilescu letartóztatása különben a tegnap délelőtti órákban történt a brassó—predeáli utvonalon. A sziguranca vezérigazgatóság utasítására 17 sziguranca főtisztviselő autón indult el Bucurestiből. Az autó a tömösi szorosban találkozott az erélyi gyorsal, amelyen a volt államtitkár utazott. A sziguranca emberei nyomban leállították a vonatot és közölték Manoilescuval a minisztertanács ismeretes döntését. Manoilescu nyugodtan fogadta a közlést és szó nélkül áült az autóra, amely ezután nyolcvanas sebességgel robogott a főváros felé, ahová a gyors megérkezése előtt 10 perccel futott be. Manoilescut ideiglenesen a sziguranca vezérigazgatóságon helyezték el.

Elkobozták Manoilescu összes iratait.

Manoilescu letartóztatásával kapcsolatban különben a Lupta a következő információkat szerezte: Manoilescut Brassóban tartóztatták le, amikor Párisból visszatérve, Bucurestibe akart utazni. A volt államtitkárt az állomáson őrizetbe vették és

az állambiztonsági hivatal közegei megmotozták. Leveleket találtak nála, amelyeket külföldről hozott magával és amelyek a romániai politikai pártok fejeihez voltak címezve.

arról, hogy egy ellenzéki politikust őrizetbe vettek, ugyanakkor azonban már közölték a kormánynak az ügyben kiadott kommunikéjét is, ami aztán megerősítette a volt államtitkár letartóztatásáról szóló híreket. Érdekes különben, hogy a lapok burkolt formában már napokkal ezelőtt írtak a kormány ezen szándékáról, annak keresztülvitelét azonban legalább is időszerűtlennek tartották. A megtörtént események előzményeihez még hozzátartozik, hogy a kormány tegnap délelőtt sürgős minisztertanácsot tartott, amelyre a vidéken tartózkodó minisztereket táviratilag hívták a fővárosba. A miniszterek Bratianu Ionel lakásán gyülekeztek, ahol pontosan 11 órakor megkezdtek a tanácskozásokat. Mintegy félóraig tartottak a megbeszélések, amikor Duca és Tatarescu miniszterek távozása miatt félbeszakították, mivel a miniszterek Mihály király és Mária özvegy királyné fogadtatására a pályaudvarra hajtottak. Este hat órakor folytatták a minisztertanácsot, amelyen bizonyonnyal Manoilescunak párisi utjával kapcsolatos tervei megakadályozása felett döntöttek, mert a minisztertanács után kommunikéket adtak ki, amely szerint, mivel

Manoilescu volt pénzügyi államtitkár kísérletet tett arra, hogy ügynöke legyen azoknak, akik az ország rendjét megbontani igyekeznek, a kormány határozata értelmében a volt államtitkárt letartóztatták. Manoilescut a kormány hadbírótság elé állítja.

Manoilescu volt államtitkárt a kormány délután történt rendelkezése értelmében a sziguranca vezérigazgatóságról erős fedezettel a jilavai fegyházba szállították. Az Univer sul ezzel szemben a következő megjegyzést fűzi Manoilescu letartóztatásához:

Manoilescu titokzatos párisi útja és újabb letartóztatások.

— Ezzel a kérdéssel kapcsolatban, amelyet a minisztertanács tegnap részletesen megvitatott, újabb vizsgálat van folyamatban, anuak a megállapítása végett, hogy nincsenek-e mások is belekeverve az ügybe. A Dimineața azt írja, hogy Manoilescu letartóztatásáról szóló hír a közvéleményben óriási benyomást keltett és mindenütt élénk beszélgetés tárgyát képezi. Már az első pillanatban felvetődött a kérdés, hogy vajon Manoilescu személyes akciója-e az, ami történt, avagy mások is kompromittálva vannak a dolgan? Tudvalevő, hogy a volt miniszter egyszer már volt Párisban, ahova akkor Averescu tábornok küldötte ki. Averescu azonban ebben a kérdésben később megváltoztatta álláspontját. Nem lehet tudni pontosan, hogy vajon most megint Averescu küldötte-e ki Párisba Manoilescut. Annyi bizonyos, hogy Manoilescu, mielőtt Párisba utazott volna, hosszabb tárgyalást folyt

tott Averescu tábornokkal. A Cuvantul azt írja, hogy ő már napokkal ez előtt bejósolta ezeket az

A nemzeti-parasztpárt távol áll Manollescu akolójától.

A sajtó nagyrésze szerint a nemzeti-parasztpárt a kérdésben nincs közvetlenül érdekelve. Maniu Gyula és Mihalache vidéken van. Mindkettőjüket tegnap délután telefonon hívták a fővárosba. Tekintettel arra, hogy Manollescu letartóztatásával egyidejűleg betiltották új lapjának, a „Crai Nou“-nak megjelenését és más sajtóintézkedések is történtek, a Dimineata úgy értesült, hogy a kamara ülésén a nemzeti-parasztpárt meginterpellálja a kormányt a sajtószabadság ügyében. Ehhez még hozzáfűzhetjük — írja a lap, — hogy egyes liberális körökben azt hiszik, hogy a miniszterelnök maga fogja a Manollescu-ügyet a parlament elé terjeszteni és maga fogja ismertetni a történeteket. Egyúttal fel fogja szólítani a pártokat, hogy nyilatkoztassák ki véleményüket ebben az ügyben.

Négy levelet és egy proklamációt hozott Manollescu Párisból.

A kormányparti sajtó szerint Manollescu fontos okmányokat hozott magával Párisból. Az okmányok között, amelyeket lefoglaltak, négy levél volt Bratianu lonel kormányelnök-höz, illetve a többi pártok elnökeihez címezve. Ezenkívül még találtak Manollescunál egy proklamációt is, amelynek tartalmáról azonban az illetékes körök nem nyilatkoznak. A fővárosi sajtó igazgatóit egyébként ma délelőtt 10 órára értekezletre hívták össze az Argus szerkesztőségébe.

A kormány megnyugtatja a külföldet.

Manollescu letartóztatásának híre már a külföldi sajtóban is elterjedt és érthetően szenzációt keltett. Hogy a különféle kombinációknak elejét vegye, a kormány ma a követségeknek publikálás végett az alábbi nyilatkozatot küldötte meg, amelyet a külföldi sajtóromozgalmról a külföldi sajtóban megjelent hírek hamisak. A tényállás arra szorítkozik, dák már le is közöltek: „A román karlista hogy Károly, extrónörökös megkísérelte a kü-

eseményeket, sőt úgy tudja, hogy holnapra talán még szenzációsabb letartóztatások várhatók.

lönböző pártok vezetőit, a miniszterelnököt is, felszólítani arra, hogy a román nép véleményét kérdezzék meg a trónra való visszahívásáról. Minthogy ez az akció közvetlen merénylet az alkotmányos rend és az állam biztonsága ellen, Manollescut, aki a levél továbbítását vállalta, letartóztatták és bíróság elé állítják. A kormány szilárdul el van határozva arra, hogy az állam törvényes rendjét megint megóvja és hogy minden szükséges intézkedést megtesz mindennemű hasonló kísérlet megakadályozására.”

Távíratilag Bucurestibe hívták a pártvezéreket.

Bucuresti-i tudósítónk ma esti telefonjelentése szerint az egész fővárosi sajtó élénken foglalkozik a Manollescu ügyvel. Az Adeverul közli, hogy valószínűleg csütörtökön kerül a kamara elé a volt pénzügyi alminiszter letartóztatási ügye. Liberális körök szerint maga a miniszterelnök fogja az ügyet a parlament elé terjeszteni és kérni fogja a többi pártok vezetőit, hogy fejtsek ki álláspontjukat. Miután a pártvezérek közül többen vidéken tartózkodnak, távíratilag a fővárosba hívták őket.

Hadbíróság elé állítják Manollescut.

A Lupta jelenti, hogy Manollescut ma délelőtt Jlavara szállították, ahol Carapancea ezredes, királyi katonai főügyész kihallgatta. A lap szerint Manollescut már a hét végén a második hadtest hadbírósága elé állítják az állam biztonsága elleni vádjával.

A büntetőtörvénykönyv értelmére öt évig terjedhető fogházat ír elő.

Bratianu találkozik Averescu tábornokkal.

A Politica szerint Bratianu lonel miniszterelnök ma találkozik Averescu tábornokkal. Ugyancsak a Politica jelenti, hogy Averescu tábornok gyengélkedik és ezért lakására kéréte az ellenzéki vezéreket. A lap úgy érte-

sült, hogy a tábornok Manollescu védőjeként akar megjelenni a hadbíróság előtt, akármilyen álláspontot is foglal el ebben az ügyben a néppárt. Az Indreptarea, a néppárt hivatalos lapja Manollescu letartóztatása ellen ir és hivatkozik az alkotmánynak a személyes szabadságról szóló szakaszára, amely vizsgálóbírói végzés felmutatását követeli a letartóztatás pillanatában, vagy pedig nyilvánvaló büntetett fennforgását. Az Indreptarea hangsúlyozza, hogy az a cselekmény, amelyért Manollescut letartóztatták, nem büntetett és ezért letartóztatása nem volt helyénvaló.

Tettenérték az aradi állomás tolvaját.

Zsebmetszöt fogott a vasuti jegypénztár előtt a rendőrség.

(Arad, október 25.) Az aradi vasuti állomáson ma délelőtt egy régen körözött veszedelmes zsebmetszöt sikerült „munka“ közben letartóztatni. A zsebmetsző a régi és jól bevált módszerrel operált; a jegypénztár előtt való tolongást használta fel arra, hogy az idegesen igyekvő utasok zsebeit kikutassa. Munkája sikerrel is járt és épen távozni akart az összeszedett prédával, amikor egy rendőr észrevette a jól öltözött iflut, amint néhány lopott tárcával kezében el akart osonni. Hirtelen karon ragadta és bevitte az őrszobába, ahol megmotozása alkalmával több zsebmetszésből származó holmit és tárcát találtak nála. Irtaiból kiderült, hogy Petre Pávelnek hívják és vasuti tolvajlásért már régen körözi több város rendőrsége. Közben a kifosztott utasok észrevették, hogy meglopták őket. Kétségbeesve siettek az ügyeletes tiszthez panaszra, aki előtt már megköltözve állott a zsebmetsző. A károsultak örömmel vették át az elvesztettnek hitt holmijukat. A vasuti tolvajt a központi rendőrségre vitték, ahonnan ma délelőtti kihallgatása után átkísérték az ügyészségre. Amikor itt leülte büntetését, átadják a többi erdélyi városoknak, ahol szintén körözik hasonló bűncselekmények miatt.

TARCA.

Fiatal leányok téli divatja.

Valamikor, — nem is olyan nagyon régen — fiatal leányok divatjáról beszélve, lenge batiszt jutott eszünkbe, mille fleurs csokrok, kék és rózsaszín lengesség, ibolyallat. A fiatal leányok divatja még első bálók fontosságát respektáló, szinte legendásnak tűnő, háboru előtti időkben nagyon fontos volt! Aztán jött a háboru és a fiatal leányok, úgynevezett bakfisok viselete még fontosabb lett, olyan fontos, hogy lassan mindent, ami az örök 16 év varázsos fogalmának nem felelt meg, elsőpört utjából. Igaz, ez már nem a mille fleursnek és ibolya-illatnak volt köszönhető, hanem a bubigallérnak, s a berakott szoknyának.

A bubigallér s a berakott szoknya tényleg örök 16 évet kölcsönözött nemcsak a „femme de trente ans“-nak, de végtelenbe helyezte a félelmetes korhatárt annyira, hogy a fiatal leányok oly szép multra visszatekintő divatjának alkonya az uniformizáló „örökifju tendencia“ hatása alatt szükségszerűen elérkezett. Ezt viszont Páris megelégette. Az asszonyok is lassan megunták, hiszen kozmetikájuk, életmódjuk és energiájuk már ugyis „örökifjusággal“ ajándékozta meg őket. Volt aztán még egy fontos szempont. A ma asszonyában talán soha a divattörténelemben, vagy talán csak nagyon gazdag korokban tapasztalt mértékben él a csillogás, a fényesség, a luxus, a pompa utáni vágy. A prém és a prémezés az ezidei télen soha nem ismert mértékben hódít. A csillogás új reneszánszát éli. Az asszonyi öltözködés és a fiatal leányok divatjának utjai tehát 1928 telében már újból szétváltak. Kivételesen szerepelnek a délelőtti, azaz

sportruhák, melyeknél a praktikusság, a célszerűség az egyetlen alapfeltétel. Így történt az, hogy a párisi nagy és elegáns áruházakban utóbbi időkben egyre nagyobb lesz a „jeunes filles“ holmiját tartalmazó osztály, hogy Lanvin, Cheruit és a többiek külön délutánokon mutatják be a leányruhákat és hogy a nagy francia és angol divatlapok hasábjai külön oldalakat szentelnek az asszonynak és — a leánynak. Igaz, hogy néha csak árnyalati különbségeket észlelhetünk, de sokszor épen a nuanszokon fordul meg minden.

A kasha, a jersey ruháknál igazán csak árnyalati különbségekről szólhatunk. Talán kevesebb aranszövésű kasha-val fogunk találkozni, viszont több újdonsággal a sávózás jegyében. Még idejét lejártnak hitt bubigallérokat is találunk az idén leány délelőtti ruhákon. Igen ügyes a beige-színű, szűkszoknyás kasharuha, szélesen keresztben csikozott jumperszerű felső résszel. Kiegészítője pedig a színes antilop-öv. Jól megfelel az idejű búcsuzó őszben nélkülözhetetlen gabardine esőköpenyek alá. Ezek az esőköpenyek négygom bosak, nagy zsebesek, börszegésűek. Különböző széles bőrkabátok Párisban épen fiatal leányok számára is gyakran készülnek s jól helyettesítik néha az asszonyok bundáját. A leány-bundák — miután a sportkabátnak nevezett rövid-bunda az idén nem divatos — világos szőrméből készülnek. Párisban épen fiatal leányok számára antilopöves „agneau rasé“ (nyírott bárány) bundákat csinálnak, de általánosabbak itt is, mint általában a női divatban a télikabátok, természetesen a prémezettek. Szép a sötétkék, egyenes, csak elől öves, velour-kabát, nutria kravattiszerűen megköthető gallérral. A nutriánál megemlíthetjük azt az újdonságot, mely nem kizárólag

fiatal leányok holmija: a muffot, amely azért a Mimi Pincon-ok ősi fegyvereként mégis ide tartozik, főleg abban az igénytelen formában, melyben újra szerepelni kíván. Kis kerek muffokkal, főleg nutriából, asszonyok, leányok kezében találkozunk majd a komoly hideg napjaiban. A nutria mellett leány-kabát modellokon a nyulszőrrel is találkozunk, mely szürkére színezve az olcsóbb szőrmék közé tartozik, de dekoratív. Szép és divatos a sötét pasztell (kék, vagy zöld) angol bársonyabát, végig kimonószerűen nyulszőrrel diszitve, nyakánál a különben is nagyon divatos lavallier nyakkendővel összetartva. A bársony és főleg az angol bársony fontos anyaga az idén fiatal leányok garderobjának. Hatásos a délutáni bársonyruha kristály gombokkal diszitve, mert a kristály minden formában divattényezőként szerepel a télen. Délutáni leányruháknak a bársonyon kívül talán legdivatosabb anyaga a georgette, színe pedig a kék, disze a lavallierszerű megkötés, a szép csatu antilop-öv és a csipkegallér. A kalap ugy asszonyoknál, mint leányoknál, háromnegyed nagy és sok filckalapot látunk fiatal leányok számára színes ripsz szalagdiszítéssel.

Egész külön fejezetet lehetne írni a leány estiruhákról, idejétmúlt rózsaszín és kék mousseline költemények késői, de nem kevésbé stílusos utódairól. Természetes, hogy az általános túll-divatban sok túll estiruhával találkozunk majd itt is, de ép oly nagy lesz a fehér stílrühák szerepe is. Itt nem annyira törvény az asszimetria és épen a leány estiruháknál érezhetőek majd azok a hajszálnylnak látszó, de nagyon jelentős távolságok, melyek az asszony és a leány ruházatát az idén újból elválasztják, ha nem is olyan mértékben, mint valamikor a brokát és a mille fleurs napjaiban.

Höfer gyermek hintőpor lila dobozban nélkülözhetetlen a csecsemőnél

Bratianu elhalasztatja a gyulafehérvári gyűlést.

Nem vezettek eredményre a miniszterelnök és Vaida-Voevod tárgyalásai. Megint kiélesedett a viszony a liberális és nemzeti-parasztpárt között. Közeledés történt a német-román tárgyalásokban. — A pénzügyminiszter törekvése az új adóösszeírás során.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának távirata.) Politikai körökben nagy feltűnést keltett a hét lakat alatt őrzött, de a most mégis kipattant titok, hogy Bratianu Ionel miniszterelnök a gyulafehérvári kongresszus előtt utolsó kísérletet tett a román nemzeti-parasztpárt kibékítésére — de eredménytelenül. A Cuvantul a miniszterelnök lépését így ismerteti:

Találkozás Bratianu és Vaida-Voevod között.

— A liberális korifeusok között már egy hónap óta folytak a megbeszélések a liberális-párt ama fiatal erdélyi tagjaival, akik a politikai fejtörést szükségességét és a román nemzeti-parasztpárttal való kibékülés sürgőségét hangoztatták, Bratianu Ionel e személyek révén Vaida-Voevodot találkozássra hívta meg. A volt miniszterelnök Bratianu meghívását azonnal tudatta a párt végrehajtó bizottságával, amelytől engedélyt kapott a megbeszélésre.

— A találkozás Bratianu Ionel lakásán történt és egy és fél óráig tartott, mely idő alatt Bratianu Ionel azt hangoztatta, hogy személyileg a legjobb érzések vezérlik és elengedhetetlenül szükségesnek tartja, hogy a két kormányzó párt között megegyezés jöjjön létre. Vaida-Voevod feltétlenül a parlament feloszlását kérte, majd a vita átterjedt az összes napi kérdésekre. Vaida-Voevod azzal a meggyőződéssel hagyta el Bratianu Ionel házáat, hogy a megegyezés teljesen ki van zárva. Közölte Maniu Gyulával a vita anyagát, amely felett véglegesen a román nemzeti-parasztpárt dönt.

A miniszterelnök el akarja halasztatni a gyulafehérvári gyűlést.

— A megbeszélés kudarca a liberálisokat érinti a legérzékenyebben. Nem is titkolják a román nemzeti-parasztpárt intranzigens álláspontja felett érzett aggodalmukat. Bratianu Ionel mindazonáltal reméli, hogy sikerülnie fog a román nemzeti-parasztpártot a gyulafehérvári kongresszus elhalasztására rábírni, amit azután a két párt közötti feszültség enyhülése követne, Bratianu Ionel egyébként politikai barátjai előtt kijelentette:

— Lehetetlen a román nemzeti-parasztpárttal megegyezni. Minden eshetőségre kétszen kell állanunk.

— A jelenlegi pillanatban — folytatja a Cuvantul — a román nemzeti-parasztpárt a gyulafehérvári gyűlés és a parlament kampány megszervezésével van elfoglalva. A kamarában az első támadást Mihalache indítja, majd a felirati vitánál az egyes román nemzeti-parasztpárti szónokok rá fognak mutatni a kormány összes hibáira.

A Cuvantul kommentálván ezt az eseményt, megjegyzi, hogy Bratianu Ionelnek az ismertetett lépéssel kettős célja volt. Elsősorban tényleg tárgyalásokra törekedett, másodsorban azt remélte, hogy a román nemzeti-parasztpárt mérsékeltebb elemeit sikerül meggyőznie, ami végeredményben a román nemzeti-parasztpárt két pártra való szakadását jelentette volna. Csakhogy a manőver nem sikerült, a liberálisok és a román nemzeti-parasztpárt közötti viszony még jobban kiélesedett.

Adók összeírása 1928-ra.

Az ország pénzügyi főfelügyelői tegnap Bratianu Vintila pénzügyminiszter elnöklete alatt értekezletet tartottak. A pénzügyminiszter rámutatott arra, hogy az 1928-iki adóösszeírások alkalmával igazságot akar szolgáltatni

azoknak, akiket az 1923-iki adókvetésnél háromszoros adóval sújtottak. Epen erre való tekintettel a pénzügyminiszterium elrendelte, hogy még az év végén kezdjék meg az adónépszámlálást. December 10-én kezdik meg az előmunkálatokat, amelyek február végéig tartanak s azután következnek az összeírások, amelyek április 1-ig kell befejezni.

Súlyos vád egy aradmegyei albiró ellen.

Különös kavarodás egy ítélet azonnali végrehajtása körül.

(Arad, október 25.) Még az elmúlt évben történt, hogy Breda buttyini albiró tiltott fegyvertartás miatt 5000 lej pénzbírságra, illetve 100 napi elzárásra átváltoztatható fogházbüntetésre ítélte Popa Péter gurahonci lakost, az ítélet végrehajtását azonban felfüggesztette. Alig egy hónap múlva azonban csendőrök jelentek meg Popánál, akit bekísértek a buttyini járásbírósi fogdába, ahol annak rendje és módja szerint leültették vele a kiszabott büntetést. Popa kiszabadulása után ügyvédet fogadott, aki megállapította, hogy az ítélet

végrehajtását tévedésből rendelték el és Breda albiró — hogy magát igazolja — utólag egy póthatározatot hozott, amely szerint a bíróság nem függesztette fel Popa Péter büntetését. Ezt a határozatot Popa ügyvédje nyomban meg is felebbezte s ennek folytán az aradi törvényszék Antonini—Moldovan-tanácsa elé került az ügy. A törvényszék a valódiság bizonyítására elrendelte az iratok beszerzését és Breda albiró kihallgatását, aki — amennyiben a panasz megfelel a valóságnak — súlyos fegyelmi vétséget követett el.

Zavargások a budapesti egyetemen a numerus clausus miatt

A Turul-szövetség megfosztotta dominusi tisztségétől Klébelsberg kultuszminisztert. — Igazoltatások és verekedések az egyetemek kapuiban. — A kultuszminiszter erélyes nyilatkozatban ígér rendet.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Az egyetemen mára már csend és nyugalom uralkodott. A mai délelőtt folyamán minden fakultáson zavartalanul folytak az előadások. Az egyetemekre csak igazoltatás után engedik be a hallgatókat. Ma érkeztek meg a részletes jelentések a tegnapi egyetemi tüntetésekről s az azzal kapcsolatos eseményekről:

A Turul szövetség tegnapi ülésén körülbelül 1500 hallgató jelent meg. Hangosan abugolták Klébelsberg kultuszminisztert és elítették a numerus clausust. Az első felszólaló Vitéz Bánsági György volt, aki azt hangoztatta, hogy az ifjuságnak részen kell lennie és meg kell akadályoznia a numerus clausus megszüntetésére vagy enyhítésére irányuló törekvéseket. Éles szavakkal kelt ki azok ellen, akik „a zsidókat rá akarják kényszeríteni az egyetemekre.” Szenthes István orvos Klébelsberg kultuszminiszterről szót, aki megemlítette, hogy a miniszter a bajtársi szövetség dominusa, amely tisztségre a történetek után nem méltó. Javaslattal tett, hogy fesszák meg a minisztert tisztségétől és szólítsák fel a dominusi jelvények haladéktalan visszakiadására. Javaslátát egyhangúlag fogadták el. Méhely Lajos professor ezután biztatta az egyetemi hallgatókat, ne féljenek senkitől, tartsanak ki álláspontjuk mellett. Hozmetz Károly pedig azt fejtette, hogy a zsidókat egyáltalában nem szabad megvárni az egyetemeken. A gyűlés végül javaslatban kimondta, hogy nemcsak a numerus clausus megszüntetése ellen foglal állást, hanem ennek szigorítását a nosztrifikálásra és az állami tisztségek viselésére kérték kiterjeszteni.

A gyűlés után az egyetemi hallgatók bottal kezükben tüntető körmenetre indultak: „Le a zsidó sajtóval”-kiáltások közben. A rendőrök hamarosan szétverték a tüntetőket, akik más helyen csoportosultak újból. Egy főiskolai hallgató sértegetni kezdte az egyik rendőrt, mire bekísérték a főkapitányságra. A rendőrök ezután a járda szélén a Wesselényi-ucca sarkától a Rákóczi-utig kordont vontak és az utcának oly színezete volt, mintha ostromállapot alatt állana. Később egy 50 fős csoport a Népszava elé vonult tüntetni, azonban ott husz vasmunkás állt őrt, mire a tüntetők feladva szándékukat, hamarosan visszafordultak.

Az egyetemeken megverték a zsidó hallgatókat és kilökték azokat, akik nem men-

tek önként ki. A bajtársi szövetségek mindenkit igazoltattak, és a zsidóknak látszó fiatalembereket inzultálták. A kultuszminiszter az események hallatára szigorú rendeletben felelőssé tette a rektorokat a rendért. Az egyetemi hallgatók szövetsége pedig tegnap esti ülésén szintén a numerus clausus életbentartása mellett foglalt állást és kimondta, hogy megdöbbenéssel és megütközéssel veszi tudomásul gróf Bethlen miniszterelnök és gróf Klébelsberg kultuszminiszter nyilatkozatait annak megszüntetéséről.

Míg az egyetemi hallgatók a kultuszminiszter ellen háborogtak, a miniszter igen erélyes nyilatkozatban szögezte le álláspontját. Kijelentette, hogy az egyetemek autonómiaja nem szabadságlevél a verekedések rendezésére. Nyugalomnak s rendnek kell ott uralkodni és ha a pedellusok nem elegendők, igénybe kell venni a rendőrséget is. A kormány nem fogja tűrni, hogy az egyetemek fegyvert és nyugalomát felbontsák.

A tauci választás epilógusa.

Az aradi törvényszék nem illetékes közhivatali visszaélések tárgyalására.

(Arad, október 25.) A tauci községi választások kísérőtünetei kerültek ma délelőtt az aradi törvényszék Tamásdan—Balacianu tanácsa elé. Még tavaly történt ugyanis, hogy a tauci községi tanácsot feloszlatták és az új tanács megválasztása nagy izgalmak között ment végbe. Ezt a túlzott hevességet Marian és Bria ottani csendőrőrmesterek olyképp kísérelték meg levezetni, hogy elfogták őt, politikai jogukat túl hangosan gyakorló tauci földművest. Az elfogatás eredményeképp a fentemlített földművesek 21 napon túl gyógyuló, ütlegeléstől származó sérüléseket szenvedtek, amiről orvosi látleletet is szereztek be. Aztán megtették a feljelentést a két csendőrőrmester ellen, akiknek ma kellett volna számot adni választási cselekményeikről az aradi törvényszék fenti tanácsa előtt.

Az őrmesterek védője, dr. Gherman Dante azonban kifogást emelt a tárgyaláson az aradi törvényszék illetékessége ellen. Rámutatott ugyanis arra, hogy 1925. óta Erdélyben is érvényben van az a törvény, amely szerint a közhivatali visszaélések ügyében első fokon a tábla dönt, nem pedig a törvényszék. A törvényszék a kifogásnak helyt is adott és úgy határozott, hogy az ügyet átteszi a temesvári tábiához.

Az élet olyan mint az álom...

Nem lehet szabadulni ettől a csodaszép melódiától! Kottája 36.— lej, mindentűt kapható. 4715

Általános lefegyverzést sürget Lloyd George.

Csak ebben az esetben látja elérkezettnek az időt a békeszerződések revíziójának lehetőségére. — A volt angol miniszter nagy feltűnést keltő beszéde és nyilatkozata.

(Az Aradi Közlöny londoni tudósítójának távirata.) A Népszövetségi Ligák tegnapi ülésén Lloyd George tartott nagyszabású beszédet. Többek között a következőket mondotta:

— Európa helyzete ma telve van háborús lehetőségekkel. A háborús bonyodalmak oka a háttérkonfliktusokban rejlik, amelyek pedig azért keletkeztek, mert 1919-ben, a hosszú háborútól kámbultan, fáradtan megkötöttük a békeszerződéseket oly információk alapján, amelyek se nem kielégítőek, se praktikusak nem voltak s amelyek Európa akkori helyzetét téves megvilágításban mutatták be a szövetségeseknek. A háttérkérdéseket csakis békés úton, a Népszövetség keretén belül lehet megoldani, még pedig csupán olyan időpontban, amikor tényre válik a hatalmak leszerelése. Nem beszélhetünk Európa biztonságáról addig, míg a leszerelés meg nem történik, amíg a győzötteknek tízmillió és a legyőzötteknek mindössze alig 250.000 katonájuk van. A Népszövetség ilyen körülmények között nem lehet pártatlan igazságszolgáltató, nem hozhat olyan döntéseket, amelyek az állig lefegyverezettek ellen irányulnak. Amíg a lefegyverzést végre nem hajtották, addig szó sem lehet Európában rendszeres döntőbíráskodás megkezdéséről.

Beszéde további folyamán Lloyd George megjegyezte, hogy sem a Népszövetség alapszabályai, sem a békeszerződések szövege nem zárja ki a szerződések revíziójának lehetőségét, sőt azoknak kísérő levelei egyenesen kilátásba helyezik. Rendkívül súlyos háborús veszély még a békeszerződések tulságosan szigorú alkalmazása, amivel szemben a kisebbségek jogait védő határozmányokat egyetlen esetben sem alkalmazták jóllalisan. Ezután rámutatott Lloyd George a szovjet és a Balkán-kérdésekben rejlő háborús veszélyre és ezzel fejezte be beszédét: A mai generáció még azokból áll, akik a háboruban kifáradtak, akik ismerik a háború borzalmaival. Rövidesen azonban új generáció nő fel, amelynek szenzáció lesz a háború.

A beszéd politikai körökben nagy feltűnést keltett s annak jelentőségét még fokozta az a tény, hogy ugyanakkor a Berliner Tageblattban Theodor Wolff, a lap főszerkesztője vezetőhíven beszámol Lloyd George-val folytatott beszélgetéséről, amelyben a volt angol miniszterelnök kifejtette nézetét az európai politika legfőbb problémáiról. Részletesen nyilatkozott Lloyd George a Kelet-Európát érintő politikai kérdésekről is. Az angol államférfiu azon a nézeten van, hogy a bolsevizmus talán még éveken, tíz vagy husz éven át fennmarad s utána valamely erőskezű, férfiú diktatúrája következik. E diktátornak nem kell feltétlenül reakcionáriusnak lennie, hanem Trockij-féle férfiú is lehet, akit Lloyd George a legjobb képességű politikusként tart.

Az angol államférfiu azután Németország külpolitikájáról szólott és Stresemann művét kiváló politikának mondotta. Ha Németország megmarad a politika mellett, a keleti kérdésben is megoldást lehet majd találni. A lengyelekkel a történelem egész folyamán senkinek sem sikerült dűltörre jutni. Azonban a versaillesi szerződés bármily revíziója — és ezt Lloyd George több ízben is hangsúlyozta — csak a Nemzetek Szövetsége útján érhető el.

Csodálkozását fejezte ki azután afelett, hogy Németországban a revízió lehetősége feletti vitában ugyszólván sohasem hivatkoztak arra a Clemenceau által aláírt levélre, amelyet gróf Brockdorff-Rantzauak Versaillesben adtak át és amely Németország szempontjából sokkal jobban felhasználható, mint a békeszerződés 90. szakasza. Arról a levélről van szó, amelyben a szövetségesek 1919. június 16-án a békeszerződés rendke-

zései: gróf Brockdorff-Rantzau által kívánt megváltoztatását elutasítják és amelybe Lloyd George és Wilson ismételt, nyomatékos kívánságára a kö-

Nem akad színész a Nagyasszony eljátszására

Csak Márkus Emilia betegsége miatt vették le a műsorról Szomor Dezső drámáját. — Hevesi Sándor nyilatkozata.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Hevesi Sándor, a Nemzeti Színház igazgatója ma nyilatkozott a helyzetről, amelyet Márkus Emilia megbetegedése a színháznál előidézett. Az igazgató kijelentette, hogy Márkus Emilia egyelőre két heti szabadságot kapott, hogy mi lesz, amikor visszatér, még nem tudni. A színház egy hétre csinálja előre a műsort s így nem lehet tudni,

vetkező mondatot illesztették be: „A szerződés egyúttal megteremti azt a szervezetet, amellyel minden nemzetközi probléma megvitatás és meg-egyezés útján békésen rendezhető és amelynek révén módot lehet találni arra, hogy az 1919-iki rendezést időről-időre megváltoztathassák, amennyiben a bekövetkező új tényekhez és új viszonyokhoz alkalmazzák.”

mit fognak két hét múlva játszani. A színház megváltoztatta a műsort, miután csak Márkus Emilia tudja alakítani a Nagyasszony címszerepét. Érdekes, hogy bár szombat óta nem volt rendezés a színházban, a kiskapunál az előadás tartama alatt mégis rendőr állt. Ami az uccai tüntetők ügyét illeti, a 165 előállított tüntető ügyében a VIII. kerületi rendőrbizottság a napokban lefolytatja a tárgyalásokat.

Leszállítják a kisebbségi egyházak segélyét.

A költségvetésben szó sincs az államsegélyről, sőt a kongruát is leszállították, ami katasztrofálisan érinti az egyházakat.

A kultuszminisztérium most készülő költségvetése kellemetlen meglepetést tartalmaz a kisebbségi egyházak számára, amennyiben a tervezet az idej kongruát nagy mértékben csökkenti. Már a múlt évben is nagy 90 kisebbségi egyházi állást akartak megfosztani a kongruától, de akkor a terv megvalósítása a kisebbségi egyházak erélyes fellépésén meg-hiusult. Lapedatu kultuszminiszter azonban a felok szerint még többre törekszik. Az új kultusz költségvetésben államsegélyről egyáltalán nincs szó, a kongrua összegét pedig erősen lecsökkentették, csak azt nem lehet tudni még, hogy milyen egyházi állásoktól vonják meg a kongruát. A kisebbségi egyházak erélyes ellenállásra készülnek fel ebben az ügyben.

A timisoarai (temesvári) püspökségen egyébként tudósítónknak a következő információt adták a kongruakérdésről:

— Nagyon meglepő a kultuszminiszterium ilyenirányú törekvése, amit sehogysen tudunk elhinni. Mi sem az államsegély megvonására, sem a kongruák leszállítására minde-zeideig semmilyen értesítést nem kaptunk. Ha azonban mégis megtörténne ez, úgy a kisebbségi egyházakat és a papság existenciáját kiszámíthatatlan veszély fenyegetné. Hiszen az eddig kiutalt államsegély és a kongruák összege is olyan kevés volt, hogy a legnagyobb

harcot kellett a kisebbségi egyházaknak a létezésükért megvívniuk. Ha jövőre még ezt a csekély támogatást is megvonják, akkor olyan esettel állunk szemben, amelynek következményeire még gondolni sem merünk.

Minden egyházközséget gyökerében meg-ingatná a kongruák leszállítása, de a legjobb megéreznék ezt az erdélyi hegyvidéki plébániák, ahol a papság a lakosság szegénysége miatt ugyszólván az eddig folyósított kongruákból tartotta fenn magát. Ha most ettől a jövedelemtől is elesik a papság, úgy nagyon sok lelkész állása válik bizonytalaná. Annál is inkább meglepő, mert éppen most vártuk a kongruák fölemelését, amiről szó volt, mert a kultuszminiszterium helytelen beosztás alapján eszközölte a kongruák összegének megállapítását és éppen ennek a fizetési aránytalanságnak vártuk az alapos revízióját. Különbösen is az államsegély s a kongruák kérdése szoros összefüggésben van a kultusz törvénnyel és a konkordátummal és valószínűnek tartjuk, hogy a kultuszminiszter, aki a kisebbségi egyházak iránti jóindulatát többször bebizonyította, az érdekelt egyházfők megkérdezése nélkül nem hozhat döntést ebben a nagyfontosságú ügyben.

Művészet.

* Színházi műsor. Szerda délután 4 órakor: Kékszakáll nyolcadik felesége, bohózat. (Félfhely-árok.) Este: Román előadás. Csütörtök: Bohózat egy párisi szállóban, bohózat. (Premier. A. bérlet.) Péntek: Bohózat egy párisi szállóban, bohózat. (B. bérlet.) Szombat: Bohózat egy párisi szállóban, bohózat. (C. bérlet.)

* Magyar Ilma, a máris beérkezett aradi tehetséges festőművész nő kulturpalotai képtárlata csütörtökön délben egy órakor zárul. A kiállítást nagyszámu műértő közönség látogatta és a művésznőnek több értékes vászna kelt el.

* Félfhelyárokat fizetnek azok, akik szerdán délután színházba mennek. Elsőrendű pompás bohózatot játszanak ezen a délutáni előadásban, a Kékszakáll nyolcadik feleségét. Az elmúlt szezonban hatalmas sikert aratott ez a kacagtató bohózat, amelynek főszerekeit szerdán délután Kálmán Sári, Jávor, Mészáros, Kallós, Szepessy Eta és Juhász Etel játsszák.

* A „Bohózat egy párisi szállóban” azzal kezdődik, hogy egy fiatal nő egy fiatalember szállóbeli szobájába menekül. Ebből azután a bonyodalmak összebogozott csomója keletkezik, míg végül minden rendbe jön és kiki megtalálja a maga párját. De amíg ez lejátszódik előttünk, addig ki nem fogyunk a kaoagásból. A két magyar szerző: Szántó Armand és

Vaszary János franciákat felülmuló ötletekkel és ragyogó szellemességgel bonyolítja a darabot, amely telivér francia bohózatnak is beillik. Csütörtökön mutatja be az aradi színház prózai együttese a magyar szerzők francia bohózatát pompás szereposztásban. A fiatallembert, akinek szobájában a darab kezdődik, Mészáros Béla játssza. Az eltévedt leány, aki körül az egész bonyodalom keletkezik, Kálmán Sári. Az apa nagyszerűen megrajzolt figuráját Szendrey szinigazgató viszi színpadra. A fiatallembert menyasszonyát Pallay Manci személyesíti meg. Jávor műgyűjtője, Kallós tudós akadémikusa és Jung írója mind-mind nagyszerű kabinetfigura. Bizonyos, hogy a közönség szívesen fogadja az újdonságot, amely egyelőre három estén szerepel a műsoron.

**Gyermekkoszik és székek
legolcsóbban Hegedűs-cégnél Aradon.**

— Trockijt és Zinovjevét kizárták a központi végrehajtó bizottságból. Moszkvából jelentik: A szovjet központi végrehajtó bizottsága kizárta kebeléből Trockijt és Zinovjevét, akik már nem jelenhetnek meg a november 1-én tartandó kongresszuson. Ezzel azonban nem tudják elnémitani az ellenzékét, miután a két pártvezér hívelnek amugy is nagy számát a kizárás még inkább növelni fogja.

NAPOLEON

Miért tartóztatták le Szabó Györgyét?

Sotirescu aradi vizsgálóbíró nyilatkozata. — Az első kínos éjszaka az aradi fogházban. — Szombaton dönt a timisoarai tábla, s így előreláthatólag szombaton ki is szabadul az aradi droguista és felesége.

(Arad, október 25.) Tegnap délután hat órakor egy lehuzott ernyőjű bérkocsi állott meg az aradi törvényszék hátsó kapujánál. A kocsis hatalmas göngyöleget emelt le a bakról és vitte be a fogházirodába, ahol várt rá Francis fogházigazgató és Sarbu György dr. ügyvéd, akinek intervenciójára megengedték, hogy a tegnap délelben meglepetésszerűen letartóztatásba helyezett Szabó-házaspár a vizsgálati fogság — bizonyára csupán pár napos — ideje alatt a saját ágyneműjét használja. Az ágyneműt és néhány könyvet nyomban be is vitték az egyik másodemeleti tágas cellába, ahol Szabó György kissé sáppadtan, a nem várt fordulattól kábultan, de bizakodva fogadta védőjét, Szabónét, akin a vizsgálóbírói határozat kihirdetése után sirögöres vett erőt, kimerülve, szinte élettelenül feküdt a kemény priccsen, amely rablók, gyilkosok és más gonosztevők után most átmenetileg egy egészen bizonyosan ártatlanul szenvedő, gyenge uriaszszonynak nyújtott fekvőhelyet. És annak a jellemzésére, hogy nemcsak az egész város, de a hivatásuk következtében rideg szívű fogházőrök is mennyire átérzik Szabóék meg nem érdemelt tragikumát, álljon itt bizonyosságul, hogy az egyik fogházőr, amikor a hozott fehéreműt felágyalta a priccsen, a fejpárnán még figyelmesen, gyengéden simított egyet, hogy legalább első éjszakája a fogházban elviselhetőbb legyen szegény Szabónénak. Pedig ezek az emberek nagyszerű pszichiaterek!

S amikor már elmúlt Szabóék első, a fogházban töltött éjszakája és reggel lett az aradi fogház előtt is, munkatársunk felkereste Sotirescu vizsgálóbírót, hogy a hozott meglepő határozat indokaira vonatkozólag pontos felvilágosítást kérjen. A vizsgálóbíró készséggel mondotta el, hogy a letartóztatást azért kellett elrendelni, mert a helyszíni szemle és az eddig lefolytatott vizsgálat eredménye bizonyos gyanus körülményekből arra enged következtetni, hogy a tűz nem a véletlen műve volt. A tűz könnyen robbanó anyagok közvetlen közepében keletkezett, ami arra enged következtetni, hogy a tüzet szándékosan idézték elő. Ez a hivatalos állásfoglalás, a bíró nézete, aki jóhiszeműen bár, de a rideg paragrafusok szemüvegén át tekinti a „körülményeket”. Az ember az más. Az ember teljességgel képtelennek tartja, — aminthogy így vélekedik az egész város is — de logikátlan is, hogy Szabóék a kiknek hatalmas vagyonuk, értékes ingatlanaik, pénzük és három autójuk van, arra vetemedtek volna, hogy felgyujtsák jóforgalmu üzletüket. Csak azért, hogy többszázezer lejt ráízessenek és meghurcolásnak tegyék ki magukat. Egy olyan komoly és főleg rendezett viszonyok között élő kereskedőnek, mint Szabó György, — engedtessek meg leszögezni itt ezt a józan emberi logikát — semmi szüksége sem volt arra, hogy izgalmas kalandokba bocsájtkozzon. Épen a bűnügyi tüzesetek statisztikája igazolja ezt a megállapításukat, amikor az öngyújtás büntetnének megállapítására mindenkor az illető öngyújtó zilált anyagi viszonya és a végső lépés kétségbevonhatatlanul kiütkező „minden—mindegy”-je volt a mérvadó. Ez pedig Szabó György esetében nem hogy nem történhetett meg, de feltételezni is képtelenség. Ezért valószínű, hogy a tábla is

az aradi törvényszék álláspontjára fog helyezkedni és szabadon engedi a — mondjuk, a legrosszabb esetben — vigyázatlanság követke-

Volt aradi tanító tragikus halála.

Mohos Agoston megrendítő elhunyt.

(Arad, október 25.) Mélységesen megrendítő halálhír érkezett ma Aradra; a híradás egy ismert aradi tanító és újságíró hirtelen haláláról számol. E. Jakabffy István, az ismert aradi szabóiparos kapta a táviratot, mely közölte, hogy sógora, Mohos Agoston, az Aradon általánosan ismert volt tanító Makón hirtelen elhalálozott. A távirat elmondja, hogy Mohos Agoston, aki jelenleg Makón újságíróskodott, tegnapelőtt éjszaka váratlanul meghalt. Mohos tegnapelőtt este látszólag teljesen egészségesen tért nyugovóra makói lakásán

tében keletkezett tűz súlyosan meghurcolt szerencsétlen áldozatait, akikre csak a rosszindulatu üzleti érdek és ennek következtében a szándékos beállítás kiáltotta rá a kriminális kigyójtás-bekáját. A timisoarai tábla, — mint értesültünk — előreláthatólag szombaton foglalkozik a felfolyamodás ügyével s így egészen bizonyosra vehető, hogy Szabóék legkésőbb szombaton este már kiszabadulnak a ridegsárga fogházépület sötétos levegőjéből. (p. a.)

és reggel halva találták az egykori aradi tanítót.

Mohos Agoston, akinek nagy rokonsága él ma is Aradon, az egész város ismerte. Tanító volt s emellett ismert jótollu újságíró is volt. A forradalmi időkben távozott el Aradról, Magyarországra ment, ahol éveken át tanító volt, majd nyugalmába vonulva, Makóra költözött, ahol újból újságíró lett. Tragikus halála, amely mély részvétet keltett aradi ismerősei és barátai körében, feleségén, fián, Jakabffy Istvánon kívül a Szőlősi-családot borította gyászba.

Kiméletlen adóbehajtás folyik Aradon.

A behajtó szervek valósággal megrohamozzák az adózó feleket. — Az adófelebbezések végleges befejezése után tulzott adó-offenzíva indult meg Aradon.

(Arad, október 25.) Nem mintha eddig keztyüs kézzel kezeltek volna bennünket, adózó polgárokat, eddig sem mulott el ugyszólván nap, hogy valamelyik ucca valamelyik házának udvarán meg ne szólalt volna az adóvégrehajtók mindig jól hangolt dobja és évtizedes keresmények nem kerültek volna a zsidóárús lomtárába. Pár hónap óta azonban már szinte kétségbeesítő arányokat kezd ölteni Aradon az adóbehajtás. Nem tulozunk, amikor ismét elővesszük azt a megállapítást, hogy az adóhátralékokat tüzzel-vassal hajtják be és a kilhez egyszer elérték az adóprés végrehajtó ujjai, aligha szabadul meg egy hálószoza berendezésen, varrógépen, vagy egyéb értékes holmiján alul. Az aradi pénzügyigazgatóság adóbehajtói állandó permanenciában vannak, kora hajnaltól késő estig ambicionálják foglalkozásukat s talán ha nem volna kapuzárás, még alváásra sem engednék időt a szerencsétlen adóalanyoknak.

Illetékes helyen érdeklődtünk az adóbehajtás ilyen gyors és fokozott irama iránt, amivel talán a legutóbbi olimpiáson elért távutás rekordját akarják megjavítani az állam kincstárosai. Ott azonban azt a meglepő felvilágosítást kaptuk, hogy mindez a közönség hanyagsága következtében történik, mert az adózók 99 százalékának volt eddig elég ideje, miért nem fizette be az adóját, miért vár vele addig, amíg házhoz jönnek a végrehajtók. Meg azt is mondták, hogy rengetegen felebbezték meg az idén az adókitétést és bár két adófelebbezési bizottság is működött, a felebbezések tárgyalása mégis hónapokat vett igénybe és most aztán a végleges megállapítás megtörténte után a pénzügyigazgatóság rászabadítja a városra az adóvégrehajtókat s az adózó alanyoktól, akik — nem az ő hibájukból persze — hátralékban maradtak, most már kiméletlenül exekválják az adókat.

Ennyi az indokolás és ami még emögött rejlik, csak annyi, hogy — mint az tudott dolog — a törvény bizonyos százalékot biztosít jutalom fejében a behajtott adóösszegek után az adószerveknek. Mivel pedig a behajtott összeg után remuneráció jár, természetes, hogy a pénzügyi hatóságok mindent elkövetnek az adók behajtása érdekében. Sirnak a kereskedők, sirnak az iparosok, sirnak a magánosok, mindez azonban nem indítja meg őket. Fizetni kell s nincsen tekintet rossz gazdasági viszonyokra, forgalomhiányra. Aki pedig nem fizethet, mert nincsen pénze, azt könyörtelenül elárverezik. Indokolt esetben — ritka az ilyen eset — halasztást is adnak: legfeljebb 8—10 napot. Ez a maximum, ezután már megütik a dobót. Nincs pardon, az adót be kell fizetni. Hát ez kétségtelen. Azonban az illetékes társaságok beláthatnák végre, hogy ez teljes tár-

sadalmi csődhöz vezet s akit már az idén kifacsartak, aligha tud hozzájárulni a közterhekhez jövőre. Ez pedig már több lesz, mint a társadalom csődje.

Kossuth emlékét törvénybe iktatta a magyar parlament

Budapestről jelentik: A képviselőház egy heti szünet után ma megkezdte ülését. A nemszoci-einök benyújtotta Kossuth örök érdemei emlékének törvénybe iktatásáról szóló törvényjavaslatot. A javaslat szerint akkor, amikor az ország a parlament épülete előtt közlekedéssel megörökíti Kossuth történelmi alakját, ugyanakkor az országgyűlés is le akarja róni halálját az alkotmányos szabadság, a jogegyenlőség lánglelkű apostola iránt és ezért a nemzet újjászületése, egysége, függetlensége, alkotmányos fejlődése és szabadsága körül szerzett elévülhetetlen érdemeiért, a nemzet lelkéből soha el nem muló emlékét törvénybe iktatja. A bejelentést nagy éljenzés fogadta.

Lehet táncolni Aradon is, csak külön kérelmezni kell azt.

(Arad, október 25.) Megirtuk, hogy egy belügyminiszeri rendelet felfüggesztette Timisoarán (Temesváron) azt a tánctilalmat, amelyet még az Averescu-kormány léptetett életbe és amelynek következtében lehetetlen né van téve, hogy a szórakozni vágyó polgárok, vagy a jótékonyági egyesületek táncmulatságokat rendezhessenek, vagy nyilvános helyeken táncolhassanak. A tánctilalmat feloldó rendelet Aradra még nem érkezett meg, de munkatársunknak illetékes helyen az alábbi érdekes felvilágosítást adták ez ügyre vonatkozólag:

— Tudomásunk van róla, hogy Timisoarán (Temesváron) és más erdélyi városokban feloldották a tánctilalmat. Timisoarán (Temesváron) értesülésünk szerint maguk a kávéosok kérték a belügyminisztert a tilalom megszüntetésére. Ha az érdekelt kávéosok, bálrendezők, jótékonyági egyesületek nálunk is kérni fogják a táncestélyek engedélyezését, kérelmük teljesítése nem fog akadályba ütközni.

Most már tehát az érdekelteken a sor, hogy kéréseikkel forszírozzák az engedélyek megadását és akkor nemsokára Aradon is lehet majd táncolni, már akinek kedve van hozzá.

FELHÍVÁS.

Jegypárok, nősülök illetőleg férhezmenő özvegyek korkülönbség nélkül 50.000 lejtől 650.000 lejtig terjedő hozományt kaphatnak nagyon előnyös feltételek mellett a

„Fortuna“

biztosító Intézet által. Felvilágosítást nyújt a „FORTUNA“ vezérügynöksége Arad, Strada Tache Joneson (Sároci-uoca) No. 1. 5724

NAPOLEON

H I R E K.

Remis...

(A sakkvilágbajnokságot váltó gigantikus és titáni küzdelmet, amely tudvalevőleg Capablanca Raul József és Aljechin Sándor között folyik és hullámzik már hetek óta a csodaszép Buenos-Ayresben, most meghosszabbították és nem csupán 20 pártit játszanak, hanem addig folyik a nagy birkozás a 64 kockás táblán, amíg az egyik bajnokjelölt 6 játszmát nem nyer. Tekintettel arra, hogy eddig 19 pártiból 3-at nyert Aljechin és kettőt Capablanca, a többi pedig döntetlenül, vagyis remivel végződött, alapos kiállítás van arra, hogy a nagy meccs legalább pár évig eltart. Ép e nevezetes tényköri tény miatt saját külön Herz-hullámos telefonunkon megkértük H. G. Wells kollégát, hogy adja kölcsön egy pár percre időgépét, amivel tudvalevőleg fölöttébb kényelmesen lehet utazni egy előre a jövőbe, mint hátra a múltba. Wells a legnagyobb örömmel teljesítette ezt a csekélységet. Megnyomott egy gombot londoni lakásán és az időgép már itt is volt a redakció közepén. Beleülni, elzizegni vele a jövőbe, egy pillanatra műve volt és a szenzációs útról az alábbi fényes üzeneteket kaptuk ma egyenesen Buenos-Ayresből.)

1927. december 24. A 84. játszma is remis. Állás 3:3. Szép karácsony van. 20 fok meleg.

1928. augusztus 12. A 179. játszmát Aljechin nyerte. Állás 4:3 Aljechin javára. Capablanca a parti után kijelentette: most majd megmutatom. Aljechin szintén nyilatkozott. Mondta, hogy nem fog odanézni. Nagy meleg van. Kélenyi szobrász Aradról mintázza sakkozókát.

1929. május 21. A 301. játszma után szabályokat megváltoztatták. Az nyer, aki öt párti differenciát ér el. Délamerikai sakkszövetség elnöke szívizélhűtésben meghalt. Nem tudta kivárni. Sakkozók közérzete jó. Esik az eső.

1945. február 6. Capablancát Voronoff megoperálta. Aljechin azt mondta ő még ráért mert fiatalabb. 3426. játszma remis. Állás 65:65.

1970. október 10. Aljechint is megfiatalította Voronoff. 8642. játszma remis. Állás 141:140 Capablanca javára. Ja igaz: megalakult a panamerikai világbirodalom.

2816. szeptember 30. Most már azért mégis csak lesz valami. 17.822. játszmát Aljechin nyerte. Állás 1236:1234 Aljechin javára. Még csak három győzelem kell.

10.965. április 14. Nem megy valami könnyen, de azért nincs baj. 1235.678.910 játszma remis. Állás 268.963:268.962 Capablanca javára.

18.452. március 23. Nincs már elég számjegy, mindent leegyszerűsítettek. 10. játszma remis. Állás 1:1. Kezdődik az egész előlről.

33.333. szeptember 13. (péntek). Sakkpálya tizedszeri újjáépítése közben a szoba mennyezete beszakadt. Aljechin azonnal meghalt, Capablanca még egyet lépett. Utolsó szava ez volt: remis. Megsebesült, szakértők megállapították, hogy igaza volt. Igen hideg van. Beköszöntött az új jégkorszak. Szövetség kírta újból a világbajnokságot.

33.333. szeptember 14. Segítség! S. O. S. Gefahr! Közben elromlott az időgép. Kérjétek Wellstől másikat és jöjjön értem valaki.

33.333. szeptember 15. Hála annak a jó Istennek, jövünk vissza. Ja igaz: megkezdődött az új sakk-világbajnoki meccs. Első játszma: remis.

Fóthy Ernő.

— Mihály király születésnapjának ünneplése Bucarestben. Bucarestből jelentik: Ma délelőtt 11 órakor a patriarchatus székesegyházában ünnepi Te Deum volt Mihály király hatodik születésnapja alkalmából. Az istentiszteleten résztvettek a királyi család és a kormány tagjai, továbbá a tábornoki kar és a hatóságok képviselői. Te Deum után katonai üszerszemle következett.

Nem zárják be az aradi polgári iskolákat

Aradváros teljesíti az iskolák faellátási kérelmét.

(Arad, október 25.) Ma délelőtt vette tárgyalás alá a permanens bizottság a Iosif Vulcan és a Mihai Viteazul polgári iskolák kérelmét, amelyben fát kértek. A bizottság tekintetbe vette az iskolák súlyos helyzetét és azt a körülményt, hogy amennyiben nem kapnak tüzelőt, kénytelenek lesznek az iskolákat bezárni és ezért elhatározták, hogy kivé-

telesen, segélyképen ugyanannyi fát adnak az iskolák is a két iskolának, mint amennyit a múlt évben kaptak. Egyben úgy döntöttek, hogy memorandumban fordulnak a miniszteriumhoz, kérve, ir- tézze el az iskolák faellátásának ügyét, miután a város nem adhat állandóan tüzelőt az állami iskoláknak.

Petljura felelős az ukrainai pogromokért.

„Éljen Petljura atyuskánk!” kiáltással gyilkoltak a katonák. A tábornok nem fogadta a zsidók küldöttségét.

(Páris, október 25.) Schwarzbart Sámuel perében a bíróság az ukrainai pogromok vizsgálóbizottságának elnökét, Goldsteint hallgatta ki, aki elmondotta, hogy a Petljura alatt történt összes pogromokat megszervezték, tehát nem lehet szó spontán megnyilatkozásról. Grimberg orvostanhallgató, aki a proskurowi kórházban a sebesülteket kezelte, rémes jeleneteket beszélt el a katonák háromnapos működéséről, akik „Éljen Petljura atyuskánk!” kiáltással raboltak és gyilkoltak. Maga Petljura a pogrom harmadik napján ér-

kezett Proskurowba, de nem volt hajlandó a zsidók küldöttségét fogadni.

Schlumberg konzervatív orosz a következő tanu, aki azt vallja, hogy Schwarzbart sohasem volt bolsevik agitátor, így tehát megdől az az állítás, hogy a vádlott a cseka megbízásából ölte volna meg Petljurát. Tiomszky, a Kerenszky-kormány egykori minisztere szerint Petljura közvetlenül volt felelős az ukrainai zsidómészárlásokért. Ő maga részéről megkísérelte, hogy Petljuránál közvetítsen, de az hajthatatlan maradt.

— Mihály király születésnapja. Ma ünnepezték meg az országban I. Mihály király hatodik születésnapját. Aradon az összes templonokban ünnepi mise volt Öfelsége születésnapja alkalmából. A görög keleti katedrálisban dr. Suciu Iustin archimandrita celebrálta az ünnepi Te Deumot, nagy papi segédlettel. Az aradi katonai és polgári hatóságok, a garnizon tisztikara és az összes köztisztviselők megjelentek a misén, amelyen a király egészségéért mondtak külön imát. A mise tartama alatt a Catedraei (Tököli) téren egy század állott.

— Áhír az anyakirályné utazásáról. Bucarestből jelentik: Egyes lapok közlése szerint Elena anyakirályné ma Florenbe utazik. A Viitorul jelenti, hogy az Elena anyakirályné florencai utazásáról szóló hírek nem felelnek meg a valóságnak.

— Nincs munkaszünet szerdán. Az aradi rendőrprefektúra közli: A holnapi egyházi ünnep alkalmával az összes közhivatalok hivatalos szünetet tartanak. Gyárak, vállalatok dolgozhatnak, üzletek egész nap nyitva tartanak.

— Még mindig terjed a gyermeklárva. Bucarestből jelentik: A gyermekparalízis járvány a fővárosban változatlan, a vidékről azonban hét újabb megbetegedést jelentettek.

— Törökországban terve vették a latin betűk bevezetését. Konstantinápolyból jelentik: A Kemal-párt gyűlésén Izmed basa miniszterelnök bejelentette, hogy tanulmányozni akarja azt a kérdést, nem volna-e célszerűbb az analfabétizmus leküzdésére az arabs betűket latin betűkkel felcserélni.

Szőrme és télikabatok, elegáns se-lyem és szövetruha modellek a

„VICTORIA” női confectio divatházban Arad, Dáciával szemben.

— Balesetek a levegőben. Bucarestből jelentik: A hadügyminisztérium jelentése szerint a vasárnapi repülőmanőverek kielégítő eredménnyel folytak le és gyakorlati céljuk a lehetőségek ismerete alapján az aviatika felhasználása. Ecélből a fővárosba koncentrált összes repülőgépek és személyzetük kitűnően teljesítették feladatukat. A manőveren csupán kisebb jelentőségű incidensek fordultak elő.

— Orth nem játszhatik ezidén. Budapestről jelentik: Orth vasárnapi sérülései annyira súlyosak, hogy ebben az évben már nem játszhat többé.

— Gombamérgezésben meghalt egy mikalakai asszony. Jelentették az ügyészségen, hogy Bugar Perszida 39 éves micalacai asszony gombamérgezés következtében tegnap este meghalt. Érdekes, hogy az asszony családja is evett a mérges gombából, azonban csak egyedül ő lett rosszul és halt meg borzalmas kínok között.

— Nemessányi-dalest Kisjenőn. A nemrég oly tragikusan és fiatalon elhunyt kisjenői zeneszerző és uriprimás, Nemessányi Gyula emlékére nagyszerű dalestélyt rendeztek Kisjenőn szombat este. A Braun Fülöpné és Cohan Illésné urasszonyok védnöksége alatt rendezett est folyamán Nemessányi szerzeményeit, dalait, nótáit adták elő a kisjenői műkedvelők. Az estélyre sokan jöttek át Szalontáról is, ahol tudvalevőleg Nemessányi Gyula hosszabb ideig élt és sokszor rikatta meg, vagy derítette fel az embereket hegedűjével. A nívós műsort dr. Olosz Lajos, a kitűnő nevű kisjenői poéta magasszárnyalású emlékbeszéde vezette be, utána Ungár Boriska énekelt kellemes szopránján nagy tettség mellett néhány műdalt. Hatalmas sikert aratott Marian Gizike énekszámával, aki önmagát kísérte zongorán. Ugyancsak sok és megérdemelt tapsot kaptak Szentes Jenőné és Rosenthal Dodó énekeikért, akiket Steiner Gizike kísért kifogástalanul zongorán. A férfiak közül dr. Czinczár Sándor, Szabó Gyula színművész, Seberényi Lajos, Mátyássy István és Szemes Gyula vették ki részüket a sikerből énekszámukkal. Külön kell megemlíteni Szilágyi Elemér szalontai karmestert, akinek művészi hegedűjátékát tombolva ünnepelte a közönség és akinek az est rendezése körül nagy érdemei vannak. Nagy tapsot kapott a szalontaiak híres Nándija, bravuros cimbalomjátékaért. Az estély rendezéséért nagyon sok dicséret illeti Pálffy Györgyöt, aki igen ügyesen és ötletesen konferált is.

— Eljegyzés. Dodeán Athanász CFR forgalmi tiszt (Arad) és Szemann Ilonka (Cur-tici) jegyesek.

— Elcsapták a bűnös városi iparügyi tisztviselőt. A város permanens bizottsága ma Ardelean Péter iparügyi tisztviselő ügyét vette tárgyalás alá. A tisztviselő, akinek visszaéléseit már ismertettük, még mindig ismeretlen helyen tartózkodik és a permanens bizottság mai határozata folytán azonnali hatállyal elbocsátották a város szolgálatából.

— Betörő cselédleány. Dirlea Vazul és Hoffmann Antal aradi lakosok feljelentést tettek az aradi államrendőrségen, hogy lakásukba betörték és onnan több ezer lej értékű ruhaneműt loptak el. A rendőrség megindította a nyomozást és sikerült letartóztatni Gyenes Rozália rovtinultu cselédleányt, aki beismerte, hogy álkulccsal hatolt be a lakásba és a lopott holmikat eladta. A betörő cselédleányt átkisérték az ügyészségre.

SAMSON JAKAB

urizabó

anyagban és munkában a legkiválóbbat nyújtja.

Jutányos ár :: Arad, új Neuman-ház.

— Véres családi dráma Bucarestben. Bucarestből jelentik: Borzalmas gyilkosság történt tegnap este Bucarestben. Valamivel hat óra után telefonon értesítették a XVI. kerületi rendőrséget, hogy a Felix-ucca 6. sz. házban Vasile Vasilescu vendéglős, volt állami tisztviselő három revolverlövessel lelőtte sógornőjét, Ion Sona mérnök feleségét, aki nyomban kiszenvedett. A golyók egyike az urnője segítségére elősietett szobaleányt találta, akit súlyos sebesüléssel szállítottak a kórházba. A gyilkos ezután elmenekült, azonban még az éjszaka folyamán letartóztatták. A rendőrségen elmondotta, hogy második felesége pár héttel ezelőtt elhagyta és azóta csak tegnap hallott róla. Egy ismerőse mondom, hogy felesége nővérénél rejtőzik a Felix-uccában. Vasilescu nyomban oda ment s mert a mérnök felesége tagadta, hogy nővérét elrejtette volna, Vasilescu elkeseredésében revolvért rántott és rálőtt sógornőjére. Ekkor lépett a szobába a szobaleány és utána Sona mérnök is, aki mikor látta, hogy felesége és a szobaleány véresen összeesett, kicsavarta Vasilescu kezéből a revolvért. Vasilescu erre föbesújtotta sógorát és elmenekült. A gyilkost letartóztatták.

— Elfogtak Prágában egy hercegi betörőt. Prágából jelentik: Nagy feltűnést keltett a cseh fővárosban az, hogy tegnap este a rendőrség letartóztatta Schwarzenberg Edmond herceget, aki öccse a hatalmas Schwarzenberg-féle hitbizomány jelenlegi majoreszkójának, Schwarzenberg Adolf hercegnek, a fiatal, 30 éves Edmond herceget a National Cash Register Co. feljelentésére tartóztatták le, amely szerint a herceg csalást követett el. Schwarzenberg Edmond ugyanis négy darab regisztráló pénztárt rendelt a cégnél, azokat nem fizette ki, hanem mélyen a számlázott ár alatt eladta. Schwarzenberg Edmond herceget a család nemrégiben kizárta az örökségből és csak egy kötött 5 millió cseh koronás betétet helyezett el nevére egy prágai bankban, mivel egy színésznőt vett el feleségül. A herceg csak a betét kamatait élvezhette és azokat fel is vette két évre előre. Edmond herceg életmódja azonban nem állt arányban korlátolt jövedelmével és így kétes hírű egyénekkel szövetkezve, nem egészen jogos utakon próbált pénzhez jutni. A herceg kihallgatása alkalmával beismerte bűnösségét és bevallotta azt is, hogy büntőrszállítással betörést tervezett a National Cash Register helyiségeibe. A vallomás alapján őt egyént letartóztatták. Ma Prágába érkezett ügyvédje kíséretében Schwarzenberg herceg, a hitbizomány jelenlegi ura és kijelentette, hogy kész minden anvagi kárt megtéríteni, ha az eljárást megszüntetik öccse ellen. A feljelentést azonban még eddig nem vonták vissza, sőt ma újabb feljelentések érkeztek be a prágai rendőrségre Schwarzenberg Edmond herceg ellen.

MEGJELENT

az 1928-as Milliók naptára

háromszínű nyomásban műnyomópapíron szentáló tartalommal. Ára 50 lej. Aki a naptárt megveszi, ingyen kap egy 5000 lejről szóló biztosítási-könyvet. Kapható mindenütt. Ha a lakóhelyén nem kaphatná, forduljon a kiadóhoz lg. HERTZ, Bucaresti, Calea Victoriei 5. A NAPTÁR 196 oldal.

— Merényilet egy budapesti lövészmeister ellen. Budapestről jelentik: Tichy Ferencet, a budai lövölde lövészmeisterét tegnap ismeretlen egyénektől súlyosan megsebesítették. A lövészmeister ma belehalt sérüléseibe.

Könyvtárt, festményt, horgedűt vesz Kerpel.

— Aradi divatrevü Resicán. Érdekes divatrevüt rendezett a napokban Resicán egy aradi cég. A revü megrendezésével Botos Blankát, az ismert aradi színésznőt bízták meg, aki nagyszerűen meg is felelt feladatának. A revü keretében Adler Eszti aradi táncművész is fellépett, aki jelenleg Resicán tanítótanár. A műsor alatt körülbelül 150 szép ruhát mutattak be a resicaiaknak.

— Soffőrvizsga Aradon. Az aradi államrendőrség autógyosztálya közli, hogy csütörtökön, október 27-én délután négy órakor soffőrvizsga lesz a Marasesti (Kossuth) ucai rendőrprefekturán.

Izgalmas jelenetek a Szántó-per tárgyalásán.

A vádlottak a közönség sorai között felismerték a detektiveket, akik bántalmazták őket. — Schweinitzer rendőrtanácsos tagadja a rendőri brutalitásokat.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) A Szántó volt népbiztos és 57 kommunista összeesküvéssel vádolt társa perében ma folytatták a tárgyalást. A tárgyalás közben Hébelt védő fel pattant helyéről és bejelentette az elnöknek, hogy egyik védenca a közönség között felismerte bántalmazóját, aki államrendőrségi detektív. Az elnök kérdésére a karzaton felállott egy férfi, aki Söhar Sándor államrendőrségi detektívnek jelentette be magát. Alig történt ez meg, felugrott egy másik vádlott és a karzatra mutatva kijelentette, hogy ott is felismer egy detektivet, aki kihallgatása alkalmával bántalmazta. Megállapítást nyert, hogy az illetőt Vrana Róbertnek hívják. A két detektív személyi adatai bediktálása után távozott a tárgyalásról.

Ezután Schweinitzer rendőrtanácsos, a politikai osztály helyettes vezetője tett vallomást, amelynek folyamán elmondotta, hogy eddig 11 kommunista összeesküvést fejezett le. Ezután az elnök által felmutatott fényképekre, ábrákra és titkos irásokra a rendőrtanácsos sorban rámondja, hogy Kun Béláé, Szántóé vagy Landleré. Az elnök ama kérdésére, hogy:

— Igaz-e, hogy a vádlottakat a vallatás alkalmával bántalmazták? — A rendőrtanácsos kijelentette, hogy ez az állítás valótlan. A vádlottakom oly gyorsan ütöttek rajta, hogy azok nem tudtak szervezkedni és mindent beismertek. Elmondotta még, hogy a Vági-párt oly nagymennyiségű röpiratot terjesztett, hogy ezt csak moszkvai segítséggel finanszírozhatták. Amikor azután bemutatták a vádlottaknak a kompromittáló leveleket és fényképeket, mindent beismertek.

— Igaz-e, hogy a vádlottakat a vallatás alkalmával bántalmazták? — A rendőrtanácsos kijelentette, hogy ez az állítás valótlan. A vádlottakom oly gyorsan ütöttek rajta, hogy azok nem tudtak szervezkedni és mindent beismertek. Elmondotta még, hogy a Vági-párt oly nagymennyiségű röpiratot terjesztett, hogy ezt csak moszkvai segítséggel finanszírozhatták. Amikor azután bemutatták a vádlottaknak a kompromittáló leveleket és fényképeket, mindent beismertek.

Förtelmes erkölcsi züllés Oroszországban.

Elképesztő méretekben terjednek a szexuális bűncselekmények és a gyermekprostitúció. — Egy bécsi író öt esztendő tapasztalatai a „szociális jólét” birodalmában.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Fred Ingo, bécsi író öt évi oroszországi tartózkodása után most tért vissza Bécsbe és meghívott közönség előtt érdekes előadást tartott arról a förtelmes erkölcsi züllésről, amely a „szociális jólét” birodalmában észlelhető. Az orosz gonosztevő mentalitása — fejtette ki Fred Ingo — igen sajátságos, az élet Oroszországban Dosztojevskij komor stílusában zajlik le. A betegség normálissá válik, az örökös nyugtalanság, vihar, gyász és khaosz a lélek rendes állapota.

A prostitúció, a kerítés, a selyemfuskodás egyre terjed. Három év előtt, 1924-ben Moszkvában egész uccasorokat magában foglaló mulatótanyákat fedeztek fel. Egy csomó embert ítéltek el ezeknek az örömházaknak alapítása, fentartása és látogatása miatt. Felémítésre méltó, hogy a legmagasabb szovjet-hivatalnokok is az állandó látogatók közé tartoztak. A moszkvai „Pravda” annak idején részletesen ismertette az ott üzött különböző orgiákat. Nagy feltűnést keltett a Szanunov-féle ismert fürdő vezetői elleni per, amelynek kapcsán a moszkvai sajtó azt írta, hogy ez a fürdő nem más, mint egy nyilvános ház Moszkva centrumában. A per nem nyert befejezést: olyan sok bolsevista vezér volt kompromittálva, hogy a szovjetkormány pertörést rendelt el. Nemkülönböztetve nagy port vert fel a moszkvai „szerelmi templom” ügye, amely külsőleg egy leány-otthon képét nyújtotta. A ház hátsó részében azonban pazarul berendezett hálószobák és szalonok voltak. Az örömház lakóinak egy részét egykori arisztokraták feleségei és leányai képezték, akiket a bolsevisták kényszerítettek erre az életre. A prostitúcióval együtt a morfium és kokain élvezete is állandóan terjed. Főként serdületlen gyer-

mekek foglalkoznak a kokainkereskedéssel. A kokaint és a morfiumot a balti utódállamokon át csempészik be Oroszországba.

A nagy nyomor főként a Volga vidékén a gyermekek ezreit és ezreit szakította el szüleitől, rokonaitól. Ezek a gyermekek bebarangolják az egész birodalmat, mindenütt élelemért koldulva. Az állam azonban nem rendelkezik elegendő eszközzel, hogy a sok kicsiny embert eltartsa és felnevelje. A szülők nincsenek abban a helyzetben, hogy gyermekeiket eltartsák. Ezek a csavargó gyermekek állomásmásról-állomásra utaznak a vasúti kocsik ütközőin és az orosz vagonok alatt elhelyezett ládáknak. A vasúti kalauzok azt mondják, hogy lehetetlen ezeket a gyermekeket elkergetni. Nagy részük annyira lezüllött, annyira elgyengült, hogy képtelenek még koldulni is. Az országutakon és a vasúti sínek mellett apatikus heverve várják a halált. Éjjel az uccákon, illemhelyeken, szemetes ládáknak és romok alatt alszanak.

Más gyermekek viszont értik módját, hogy jobban rendezzék be életüket. Amint említettük, igen sok köztük a kokainkereskedő. Egyre nagyobb mérveket ölt a gyermekprostitúció is és a gyilkosság sem ritka 14—15 éves selyemfiúk és még ennél is fiatalabb prostitúált leánykák között. A leányok főként a vörös gárdák kaszányai előtt árulják testüket egy falat kenyérért vagy más élelemért. Természetes, hogy ilyen viszonyok között hálás talaj kínálkozik a szadizmus és mazochizmus számára. Az erkölcsi züllés — fejezte be igen érdekes előadását Fred Ingo — már oly nagy mérveket öltött, hogy a bolsevizmus bukása után évtizedekig fog tartani, amíg ezen a téren javulást lehet elérni, esetleg egész generációk kihalását kell megvárni.

— „Félholtra vertek egy lakót Aradon” című cikkünkkel kapcsolatban, megjelent szerkesztőségünkben Klémann Antalné, aki kijelentette, hogy téves az, mintha ő ismeretlen helyre távozott volna lakásából. Egyben cáfolta azt, hogy Putschler Péterné megverte volna. Azt állítja, hogy Putschlerné három darab fával megtámadta őt és ő önvédelemből eltaszította magát. Mindenesetre ez az eltaszítás nagyon heves lehetett, mert Putschler Péterné a vasárnapi incidens óta súlyos sérüléssel fekszik lakásán.

— Felhívás. Az aradi nyugdíjasok egyesülete közli a következőket: Az állomáson fizetett nyugdíjasokat értesítjük, hogy a Casa Muncii 126. sz. fizetési rendelete értelmében, őket november hó 4-én és 5-én fizetik. Ez a rendelkezés az Acsev. nyugdíjasokra nem vonatkozik. A vezetőség nevében: W e n t ügyv. elnök.

— H. Sziklay Gizi Strada Cercetasiilor (Szent Pál-uccai) tánciskolájában november hó 2-án kezdők részére új táncokor kezdődik.

Ujabb letartóztatások

a pesti Közvetítőbank hamis betét könyvei ügyében.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata) Az Általános Közvetítőbank hamis betétkönyveinek ügye egyre nagyobb szenzációkai szolgál. Kiderült, hogy ilyen hamis betétkönyveket használtak iparosok, építőmesterek, sőt egyes vállalatok is, amikor pályázataik beadása alkalmával óvadékokat kellett letenni. A rendőrség egész sereg embert tartóztatott le, akik valamilyen hamis betétkönyvet használtak céljaikra. A rendőrség most már tisztán látja, hogy egy hatalmas bünszövetkezettel áll szemben, amelynek csak néhány tagja — Kell Jakab, Márk Sándor, Csita József, Takács, Ebenhardt és Vajda István — van letartóztatásban. Számos esetben maguk a közbenjáró ügyvédek is tudtak arról, hogy a betétkönyvek hamisak. A nyomozás még folyik és számos szenzációs letartóztatás várható.

Élve eltemettek egy csiki gazdát.

Borzalmas bűntény a csiki hegyek között. — A magával tehetetlen szélütött embert halottnak nyilvánította a bíró, közel félmillió vagyonát magának kaparította meg.

(Az Aradi Közlöny csiki tudósítójától). Valóságos regénybe illő bűneset tartja izgalomban a Mercurea-Ciuc (Csikszereda) tőszomszédságában fekvő Toplitaciuc (Csiktapolca) községet. A fantasztikus és borzalmas történetet, mely vetekszik bármely bűnügyi regény izgalmaival és rémségével, az alábbiakban ismerteti ottani tudósítónk:

Vagy két évvel ezelőtt letelepedett Csiktapolcán egy Csedő István nevű 70 éves székely gazda, aki Csikszentgyörgyről költözött oda. Csedő István, aki magányos özvegyember volt, állítólag azért hagyta el Csikszentgyörgyöt, mivel élt ott neki egy fogadott fia, aki pénzért az öreg életére tört. — Csedő ugyanis gazdag ember volt és a fáma arról is tudott, hogy az öregnek 800.000 lej készpénze, meg egy zacskó aranya is van elrejtve valahol. Csedő Toplitán (Tapolcán) András Balázs ottani gazdálkodónál kvártélyozta be magát, akinek a lakásért, kosztért és gondozásért mindig pontosan fizetett. Még mielőtt azonban az öreg székely elköltözött volna Csikszentgyörgyről, egy irást készített, amely arról szólt, hogy Csedő minden vagyonát egyetlen testvéreire, Erős Jánosné csikszentsimoni asszonyra hagyja elhalálása esetén.

Halni készül az öreg székely.

Csedő István pénzét a szeredai bankok őrizték, de az öreg, mivel betegeskedni kezdett, kivette a takarékból pénzét és azt lakásán egy ládában rejtette el. Néhány nappal ezelőtt 15.000 lejt adott át Andráséknak azzal a meghagyással, hogy ha meghal, temessék el abból a pénzből. 2000 lejt hagyott ezenkívül az imádkozó asszonyoknak, 3000 lejt a csiksomlyói barátoknak, 2000 lejt az ottani apácáknak. Ezeket az összegeket átadta Andráséknak, hogy halála után tegyenek eleget a megbízásoknak. Az öreg Csedő állapota ezután folyton rosszabbodott, szélütés is érte, úgy, hogy képtelen volt megmozdulni és beszélni, de azért mindent látott és mindenről tudott, ami körülötte történt. Különösen a ládára vigyázott argus-szemekkel az öreg, a melyben pénzét tartotta. Csak akkor vette le róla szemét, ha elszundított egy keveset.

Becsevatkozik az ügybe a topilitai előljáróság.

A községben mindenki tudta, így elsősorban a tapolcai előljáróság, hogy az öreg Csedő dugsgazdag ember és rajta ül ugyyszólván a pénzesládáján. Amikor híre kerekedett, hogy az öreg állapota válságosra fordult, megjelent lakásán Csergő Imre tapolcai bíró, Sófálfvi József jegyző, Daradics Sándor ottani gazda és a csiksomlyói csendőrmeister, azzal a céllal, hogy az öreg Csedő vagyonáról leltárt vegyenek fel. Az előljáróság tagjai nem törődtek sokat azzal, hogy az öreg Csedő még él, ha szélütött is és felnyitották a ládát, amelyben az öreg pénzét tartotta. Legnagyobb meglepetésükre azonban a láda — üres volt. A hatósági férfiak azonnal nekítámadtak Andráséknak, hogy hova tették a pénzt, az őrmester állítólag bántalmazta is az asszonyt, mire András Balászné és legényfia átadták a náluk levő és a temetésre szánt 22.000 lejt. Hosszas vallatás és fenyegetés után a csüriből és a kéményből előhozták a többi pénzt is, valami 400.000 lejt és kijelentették, hogy más összegről nincs tudomásuk.

A t. előljáróságon eltűnik a vagyon.

Amikor aztán a bíró kezében volt a pénz, kemény szavakkal mondta ki a szentenciát, hogy sem a barátok, sem az apácák nem kapnak egy banit sem, de egyben az a merész gondolat fogamzott meg fejében, hogy jó lesz az öreg Csedő vagyona nekik is, majd ők megosztanak rajta. Meg is kérte mindjárt a jegyzőt, hogy csináljon egy végrendeletet, amely szerint az öreg Csedő vagyonát rájuk hagyja. A gonosz bíró mindjárt azon melegeben fel is osztotta a pénzt a következőképen: Daradics kap 50.000 lejt, az őrmester 50.000 lejt, a községi jegyző 40.000 lejt, a többi pénzt, vagyis 260.000 lejt kapja a bíró. A községi jegyző, Sófálfvi nem volt hajlandó elkészíteni a hamis végrendeletet, sem a felajánlott 40.000 lejt

nem fogadta el. Ekkor a bíró akarta megírni a végrendeletet, de olyan izgatott állapotban volt, hogy képtelen volt arra, úgy hogy végre is Daradics Sándor írta meg a „végakaratot“.

A bíró élve temetett el az öreg Csedőt.

Csedő Istvánnak mindezt végig kellett néznie és nem szólhatott, sőt csak nem is mozdulhatott betegsége miatt. Természetes, hogy erre még rosszabbul lett, mire a bíró még merészebb cselekményre szánta el magát. Kijelentette az öregnek, hogy meghalt és intézkedett, hogy kössék fel az állát és tegyenek szemre szemfedőt. Több szemtanu van rá, akik látták, hogy Csedő még élt, mikor a bíró felkötötte az állát, mint halottnak szokás. A bíró eztán koporsót hozatott, megíratta a halotti levelét és nem várva be a szabályos 48 órát, másnap eltemette az öregot. A községbeliek azt beszélik, hogy az öregot tetszhalottként tették a sirba.

A bíró ezután elment Szentsimonba Erősnéhez, az öreg testvérehez, akinek férjétől megszerezte azt az irást, melyben az öreg mindenét rájuk hagyta. Felajánlott nekik ezért 2000 lejt, de Erősék azt sem fogadták el.

Letartóztatják a bírót.

A bűn azonban nem maradt büntetés nélkül még elhagyatott Csikországban sem és a napokban, valószínűleg feljelentésre, megjelent Tapolcán Jakab Sándor vizsgálóbíró és az ügyész, akik előzetes kihallgatás után letartóztatják a bírót. Csergő Imre most a szeredai törvényszék börtönében ül, az ügyben, amelynek fejleményeit nagy érdeklődéssel várja mindenki Csikországban; közben pedig tovább folyik a vizsgálat a rémregénynek is beillő borzalmas ügyben. (E. L.)

Megvesztegették

az uradalmi minisztérium főtisztviselőit.

Nagvarányu panamát fedezték fel, amelynek egyik főszereplője ma is kamarai képviselő.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójától). Néhány soros tudósításban számoltunk be arról a legfrissebb panamáról, amelynek szálai az uradalmak minisztériumáig elhúzódnak. Most kipattantak — mint bucaresti-i tudósítónk jelenti — ennek a nagyszabású visszaélésnek a részletei is. Cricopol képviselő három esztendővel ezelőtt egy társaságot hozott össze arra célra, hogy az államtól herbevert mantai és crihanai halastavakat kihasználja. Az uradalmak minisztériumával annak rendje és módja szerint meg is kötötték a bérleti szerződést, amelynek azonban volt egy klauzulája, hogy a bérösszeg semmilyen körülmények között nem redukálható. — Ennek dacára a társaság 1925. őszén azzal a kérelemmel fordult a minisztériumhoz, hogy szállítsa le a kitűzött bérösszeget, mert ezt a társaság a kis halállományra való tekintettel képtelen teljes egészében megfizetni. Garoflid miniszter először a klauzulára való tekintettel elutasította a társaság kérését, amelynek újabb folyamodására azonban később helyszíni szemlét rendelt el. A kiküldött bizottság tagjainak a helyszíni szemlén beszerzett adatai és a véleményező jelentés alapján aztán a miniszter végül mégis hetven százalékos bérengedményt tett a társaságnak, amely — mint az mostanában kiderült — a szemle alkalmával megvesztegette a bizottság tagjait, akik aztán a valóságnak meg nem felelő adatokat bocsajtották a miniszter rendelkezésére, aki erre még a leszállított bérösszeg megfizetésére is haladékot adott a társaságnak. A csalásra a Bratianu-kormány hatalomra jutása után nyomban rájöttek és a legnagyobb titokban le is folytatták a hivatali vizsgálatot, amelynek megdöbbentő eredménye után az ügyet a napokban az ilfovi ügyész séghez tették át, ahonnan több ügyészt delegáltak a bűnügyi vizsgálat megejtésére. A Cuvantul tudomása szerint az ügyészség már az eddigi adatok alapján is kérni fogja Cricopol képviselő kiadatását, akit társaival együtt bizonyára pár napon belül letartóztatásba is fogják helyezni.

ERZSÉBET MOZGO.

Ma d. u. 1/2 7 és este 9 órakor

MODERN DUBARRY

Korda Máriával

a ragyogó főszerepben.

Pazar kiállítás és gyönyörű rendezés.

Rendes olesó helyarak.

Péntektől: Varázskeringő.

Strauss világhírű operettje.

Testvérharc

egy közösen vett ház körül

Hamis tanulás vádja egy aradi magánzó ellen.

— Érdekes tárgyalás az aradi törvényszéken.

(Arad, október 25.) Érdekes polgári pörben tartott ma tárgyalást az aradi törvényszék Balacescu-tanácsa, amely ügy egy váratlan fordulat következtében alighanem bűnügyi utra is terelődik. Még évekkkel ezelőtt történt, hogy két unokatestvér — Deutsch Sámuel és Deutsch Gábor aradi kereskedők — felkeresték nagybátyjukat, Koch Mór aradi magánzót, akit arra kértek, mondjon le házvélteli tervéről és a megvenni szándékolt házat adja át nekik. Koch Mór el is fogadta két unokaöccse ajánlatát, akik erre 50.000 lejiért meg is vásárolták a kérdéses házat. A vételár összegét közösen egy aradi banktól vették fel kölcsön, az ingatlant azonban egyedül Deutsch Gábor nevére iratták át. Később — mint ismeretes — emelkedtek a bérletek s amikor a két unokatestvér házána megvételére valaki 300.000 lejes ajánlatot tett, Deutsch Sámuel felkereste Deutsch Gábort, hogy a ház eladására bírja rá. Deutsch Gábor ekkor azt a meglepő kijelentést tette unokabátyjának, hogy ne avatkozzon az ő ügyébe, annál is inkább, mert a ház nem közös tulajdon, amit az is bizonyít, hogy egyedül az ő nevében áll s különben is ő teljes egészében visszafizette az 50.000 lejes bankkölcsönt, amiből a házat vásárolták.

Deutsch Sámuel erre ügyvédje, Messer Károly dr. útján pert indított unokatestvére ellen. Az ügyben ma másodszer tartott tárgyalást a törvényszék, azonban ítélethozatalra ezúttal sem került sor, mert a tanúk meghallgatása után Deutsch Gábor alperes egy közjegyzői nyilatkozatot mutatott be, amely szerint Koch Mór, mint a per legfontosabb tanúja a közjegyző előtt visszavonta első ízben tett, az alperesre kedvezőtlen vallomását, sőt hozzáfűzte azt is, hogy annak idején felperes, Deutsch Sámuel befolyására tette meg vallomását. A törvényszék tudomásul vette alperes bejelentését, elrendelte a vizsgálatot és amennyiben megállapítást nyer, hogy Koch Mór az első tárgyaláson nem a valóságnak megfelelően vallott, úgy hamis tanulás miatt megindítják ellene az eljárást.

Mozi.

xx Szerdán és csütörtökön „Rasputin, fekete szerzetes“, az Ujaradi moziban.

Sakk.

— A londoni sakkverseny eredménye. Londonból jelentik: A nemzetközi sakkverseny ma befejeződött. Az első és második helyen 8 ponttal Nimzovics és Tartakower osztozkodnak, harmadik Widmer 7 és fél, negyedik Bogoljubow hét, majd Réthy, Winter 6 és fél ponttal. Colle 5 és fél, Thomas, Bürger, Yates 4 és fél, Fairhurst 3 ponttal szerepel.

NAPOLEON

Az Ön költséges utazása Bucarestibe felesleges!

ADLER HUGO általános Kereskedelmi Iroda Arad és Bucaresti expositurája minden ügyét gyorsan és megbízhatóan elintézi szavatosság mellett. Megbízásokra írvessz: **ADLER HUGO Irodája** Arad, Str. Romanu nr 18. Telefon 797. vagy **ADLER HUGO Irodája** Bucaresti, Str. Antim 4., emelet IV. (Lift).

K Ö Z G A Z D A S Á G.

Feljajdulnak Aradmegye birtokosai.

Fel nem mérhető károkat okoz az agrárreform. — Mire kellene az állami tartalékok?

(Arad, október 25.) Szomorubb és sajtáságosabb helyzetben nincs talán senki ebben az országban, mint ama kisebbségi földbirtokos, akinek az állam — az expropriációs törvény értelmében — kisajátította földje nagy részét. Ezek a birtokosok most katasztrális holdanként évi 30—35 lej kapnak kényszerbér fejében, fölös számmal akad olyan föld is, amely a kisajátítás előtt 12 mázsa búzát termelt holdanként és ezért most mindössze 25 lej kap évi bér gyanánt holdanként a volt földtulajdonos. A váltságösszeg pedig — mint azt jogerőre emelkedett ítéletek mondják — holdanként 300—1000 lejre rug. Így aztán előfordul az, hogy a váltságösszeg évi kamata összesen 15—20 tyuktojás árát teszi ki.

Az agrárreform alapján kisajátított földekből, mint azt már egyizben szóvá tettük, kvóta szerint részesültek az igényjogosult földtelenekek, a szükségleten felüli területekből pedig az u. n. „állami tartalék” jött létre. Felmerült a kérdés, hogy mi szükség volt erre az új kreációra? Amíg és ahol ezek a „rezervák” kolonizációs tervek keresztülvitelére szolgáltak, ott az uralkodó többség szemszögéből nézve a dolgokat, még csak felfedezhető valahogy a szociális gondoskodás akarása, de ahol ilyen telepítés nem történt — és milyen elenyészően kevés helyen történt — ott cégtáblánélküli állami tüzelt folyik, a szovjetre való tekintettel, a kisajátított földekkel. A szóbanforgó területek korábbi tulajdonosa ugyanis legjobb esetben évi 30—35 lej bért kap holdanként, az állam viszont a nem igényjogosult gazdától vagy bérlőtől holdanként egy mázsa búzát hajt be. Talán ez a mód is a bolsevista eszmék lecsapolására szükséges? ... Nem nagyon! Ezen a csatornán csupán a földtulajdonos államfentartó verejtéke szivárog el, mert ha szép is az, amikor a felszalagozott ökrök zeneszó mellett hasitanak barázdát az ökörnyálás őszi ugarban, szimbolizálva az expropriálást, meg kell látni azt a mérhetetlen tökepusztulást is, ami — hogy csak egyet említsünk — a kisajátítás miatt alkalmazáson kívül került gazdasági gépek révén áll elő. Az igényjogosultak megkapták földjeiket, itt-ott létesült egy-két kolónia is, de hát miért tartott meg akkor az állam mindezeket kívül még sokezer holdat magának?

Hogy a parasztnak, a magántulajdon beedződött szentségével szemben, az agrárreform alapján idegen tulajdonból földet juttattak, az még menthető, ráragasztható a szociális gondoskodás angoltapasza, de amikor az ily kisajátított földeket az állam a maga számára tartja meg és nem adja vissza volt tulajdonosának, sőt még tovább megy és expropriálja a városi telektulajdonosok pár száz négyzetöltnyi vagyonát, lehetetlen nem arra gondolatra jutnunk, hogy az egyes kormányok előtt csak egy cél lebeg: existenciájában megtámadni a kisebbségi telek- és földtulajdo-

nost. Először szegényre tenni, aztán meg magától az asszimiláció, — Mello Franco s a többi latin népszövetségi delegátus fantazmagorikus elmélete.

Csak nézzünk körül, nem minden téren ez elméletnek a gyakorlatba való átültetési törekvéseivel találkozunk? A gyermeket és szülőt egyaránt sújtó iskolapolitika; a kisebbségi tanerőknek tanulókká degradálása; az iskolasegély megtagadása, vagy legjobb esetben — könyöradományként való kezelése; egy munkás élet mögött fáradtan álló nyugdíjasaink szomorú helyzete; a földbirtokok 90—100 %-ig való elkobzása; a kisebbségi pénzintézeteknek a Nemzeti Bank részéről élvezett minimális visszszámítási hitele, stb. — mind egy csokorba köthető, Mello Franco asszimilációs, fekete szalagjával, melynek fojtogató szorítását tulontul is érezzük. Az államhatalom akkor teljesíti igazán feladatát, ha ezeket a fájó, vérző sebeket polgárai javára sürgősen és minden faji és nemzeti jellegre való tekintet nélkül orvosolja, s a cégér nélküli állami gazdálkodás helyett az eredeti és jogos birtokos boldogulását segíti elő.

Zürichben 3.22, Párisban 15.90 a lej

Helyi valutaárak. (Október hó 25.)

Kifizetések: Berlin 38.90, London 793, Amsterdam 65.45, Newyork 162.37.50, Páris 6.39.50, Milánó 8.92, Prága 4.82.50, Budapest 28.47, Zágráb 2.87, Bécs 22.90, Zürich 31.40. — **Áru:** Márka 38.50, angol font 790, holland forint —, dollár 161, francia frank 6.40, olasz lira 8.90, cseh korona 4.80, pengő 28.40, dinár 2.80, osztrák schilling 23, svájci frank 31. — **Pénz:** Márka 38, angol font 785, holland forint —, dollár 160, francia frank 6.20, olasz lira 8.50, cseh korona 4.75, pengő 28.10, dinár 2.75, osztrák schilling 22.80, svájci frank 30.30. — **Irányzat:** Kissé szilárd.

Bucaresti-i tőzsdezárlat. (Október hó 25.)

Kifizetések: Páris 6.34, Berlin 38.50, London 786.75, Newyork 161, Milánó 8.84, Zürich 31.15, Prága 4.79, Bécs 22.75, Budapest 28.35, — **Valuták:** Napoleon 645, német márka 38.35, leva 1.20, török lira 0.86, angol font 782, francia frank 6.42, svájci frank 31, olasz lira 8.82, drachma 2.15, dinár 2.83, dollár 160, lengyel zloty 18.10, osztrák schilling 22.90, magyar pengő 28.25, cseh korona 4.73.

Zürichi tőzsdenyitás. (Október hó 25.)

Berlin 123.78, Amsterdam 208.70, Newyork 518.40, London 2525.25, Páris 20.35.25, Milánó 28.34, Prága 15.36, Budapest 90.67.50, Belgrád 9.13.25, **Bucaresti** 3.22, Varsó 58.12.50, Bécs 73.20.

Zürichi tőzsdezárlat. (Október hó 25.)

Berlin 123.80, Amsterdam 208.70, Newyork 518.40, London 2525.25, Páris 20.35, Milánó 28.34, Prága 15.36.50, Budapest 90.65, Belgrád 9.13, **Bucaresti** 3.22, Varsó 58.10, Bécs 73.20.

— **A munkanélküliség enyhítése.** Clujról (Kolozsvárról) jelentik: Az egyre növekvő erdélyi munkanélküliség ügyében a kormány ugylátszik komolyan elhatározta, hogy lépéseket tesz a munkanélküliség enyhítése érdekében. Dr. Lupu munkaügyi miniszter e célból

rövidesen Clujra (Kolozsvárra) érkezik, ahol meghallgatja a munkásszervezetek panaszait és előterjesztéseit a munkanélküliség leküzdésére vonatkozólag. A clujli (kolozsvári) munkaügyi inspektorátuson ma délután előzetes megbeszélés volt, amelyen dr. Chirilla Ion munkaügyi inspektor a clujli (kolozsvári) munkásszervezetek vezetőivel megtárgyalta a munkanélküliség megszüntetésének módzatait.

Aradváros

bérlők vétele a város munkásszervezetek

A nemfizető lakókat karhatalommal lakóztatják ki.

(Arad, október 25.) Beszámoltunk a libásdüllői 40 munkásház ügyéről, amelyben per folyik a munkások és a város között. Ma foglalkozott az ügyrel a permanens bizottság, amely arra az álláspontra helyezkedett, hogy a város a munkásokat a tél közeledtével nem akarja lakástalanná tenni, azonban a tulajdonjogról nem mondhat le. Eisorsban tehát az szükséges, hogy a munkások ismerjék el a város tulajdonjogát, azután tárgyalni lehet a további bérlétről. Miután megállapítást nyert, hogy a negyven ház lakói nem akarnak bért fizetni, szükségessé vált, hogy az ügyet sürgősen intézzék el.

A permanens bizottság a munkásházak ügyének elintézésére elhatározta, hogy szombatra felidézi a városházára a munkásokat és megkezdik velük a bérlétre vonatkozó tárgyalásokat. A város az 1914. évi bér 16-szorosát, tehát a törvényes bérösszeget fogja követelni. Amennyibe a munkások nem reagálnak a felszólításra és kikötéstalannak mutatkoznak a megegyezés, a város törvényadta jogánál fogva karhatalmat is igénybe vesz arra, hogy a munkásokat kikölttassa.

Rádió-műsor.

Szerda, október 26. Wien—Gréc. 19. Operaelőadás (Aida) — Stuttgart. 20. Szimfonikus hangverseny. — Róma. 20.30. Könyvi zene. — Prága. 20. Lett vegyeskar hangversenye. 20.45. Spanyol dalkok gitárkísérettel. — Pozsony. 18. Ének- és hegedűhangverseny. 19.40. Gramofonhangverseny. — Nápoly. 21. Operaelőadás. — München. 16. Hangverseny. 20. Tarka est. — Milánó. 21. Operaelőadás. 23. Jazz-band. — Leipzig. 21. Operaelőadás. 23. Jazz-band. — Frankfurt a. M. 16.30. Tánczene. 20.15. Tarka est. — Berlin. 17. Hangverseny. — Boroszló. 20.10. Zenekari hangverseny. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17.30. Szimfonikus hangverseny. 19. „Cigánybáró” az Operaház előadásában. 22.10. Cigányzene.

Urániában 5, 7 és 9 órákor

CIRKUSZ RENZ
9 felv.
cirkusz dráma

Marry Kidd és Angelo Ferraryval.

Jön! Zigotto a fegyenc Jön!

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzura Prefectura Judetului.

CASANOVA

ma az **APOLLOBAN.**

Jegyek elővételben kaphatók

Regimentul 93. Infanterie Arad.
PUBLICATIUNE.

Se aduce la cunoștința celor interesați că în ziua de 15. Noemvrie ora 11. se va ține licitație publică pentru aprovizionarea cu carne a Regimentului la sediul Regimentului în Cetate. Cel interesatî vor avea la dispoziție caetul de sarcini ce să găsește deșus la Serviciul aprovizionării. Arad, la 25. Oct. 1927.

Comandantul Reg. 93. Inf.
Colonel SERB.

5731

HUNGARIA

Nagyszálloda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak!
Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

Elsőrendű

fejéskáposzta

waggonfétéleken

legolesőbb napi árban

„ATLANTIS” cégnél TIMISDARA

Str. Tregonlu Laurian No. 8. (Posta-u.)

APRO HIRDETESEK.

AZ APROHIRDETESEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITIUK. Minden szó hétköznap 4. vasárnap 5 Lei. vastagabb betűvel 8. illetve 10 Lei. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40. vasárnap 50 Lei. A vastagabb betűvel kiadott szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdésközlőkre válaszolunk. Ajánlatok, jelzés levelek, továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

TISZTVISELŐ jelígre levél ment, kérem átvenni. 5723

ALKALMAZÁS.

NÉMET, francia kocsiszonyt délutáni órákra keresünk. Cim az Aradi Közlöny kiadóházban. 5702

NÉMET nevelőnőt keresek 3 nagyobb gyermekem mellé, kit levinnék a Rézárba. Cim özv. dr. Protopenescu, Str. Closca (Szent László) 14. 5731

NYAKKENDŐK átalakítását, harisnyák talpalását vállalom. Piața Catedraliei 6. (Tökölly-tér.) 5738

MINDENES leány felvétetik. Str. Baritiu 18., II. emelet. 5740

PERFEKT román, magyar vagy német kezdő irodista felvétetik. Ajánlatokat „Törekvő” jelígre az Ar di közlöny kiadóhivatalába kéretnek. 5644

LAKÁS.

EGY kétszobás, előszobás, fürdőszobás, kamara és konyhából álló, továbbá egy 8 szobás, előszobás, fürdőszobás és mellékhelyiségekkel álló lakások november elsejére kiadók. Bővebbet dr. Iancu Cornel ügyvédi irodájában. 5730

KÉTSZOBÁS, konyhás uccai lakás azonnal kiadó. Str. Ureche (Kismolnár) 45. 5737

UCCAI két szoba stb. azonnal kiadó. Str. Stroiescu (Telekv-ucca) 23. 5288

VÉTEL ÉS ELADÁS.

ANTIK ÓRA, szőnyegek, intarziás asztal és szekrény, fotelok, ágynemű, asztalnemű, Biedermayer szalon, szekrény, kis toalett tükör, férfi és női bundák, férfi kabátok, férfi öltönyök, stropok, függönyök, ebédlő divány, asztalok, székek, teás és étkező szervizek, fotelok, gobelin képek, gyertyatartók, írógépek, dísz tárgyak, gyerekkocsik stb. eladók. Salgóné, Arad, Str. Consistoriului (Batthyány-ucca) 12. sz. I. em. jobb. 1000

SÖTÉT hálószoba, luszterek eladók. Str. Cantacuzino 34. 5717

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kirog. csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

EGY 4X5 m. ebédlő szőnyeg eladó, ugyanott megvételre kerestetik 2 darab 250 kilós zsíros hordó. Cim az Aradi Közlöny kiadóházban. 5736

ÜZLETEK.

KIADÓ 3000 Hl. befogadó képességű elsőrendű borpince, mely nemcsak e célra, hanem egyéb áruk raktározására is nagyon megfelelő. Cim Rudolf Mosse hirdetőben. 10440

KOVASZINCON egy jömeneteli fizlet sürgősen átadó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóházban. 5696

OKTATÁS.

FRANCIÁT, nagyon olcsón tanítok, érettségire franciából előkészítok. Str. Unirei 1. 5251

KÜLÖNFÉLÉK.

ZONGORA bérbeadó. Értekezés délelőtt 11—1-ig Str. Cosbuc 30., ajtó 3. 5733

PÉNZTÁRCA, Haidu Lajos névre szóló igazolványokkal találtatott. Igazolt tulajdonosa átveheti az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 260

A KULTURPALOTA előtti téren találtatott egy női ritikül. Tulajdonosa forduljon az Aradi Közlöny kiadóházba. 5734

Egy nagyon szép, ujonnan készült leányszoba eladó. Cim Rudolf Mosse hirdetőben Arad.

No. 1115—1927.

PUBLICATIE DE LICITATIE.

Subseminatul executor a judecatorii din Rovine prin accasta publică, că in urma deciziei de sub No. 1609—1927. a judecatorii din Rovine efectuindu-se executie pentru suma de 3000 lei și accesorii in favoarea lui Ioan Burai repr. prin avocatul dr. Bela Krausz din Rovine contra miscatoarele cuprinse cu această ocazia și estimată pe 7050 lei anume: lemne de foc, o vacă etc. se vor vinde prin licitatie publică pentru incasarea creantei de 3000 lei capital, 878 lei spese. Licitatie se va tine in locuinta debitorului din Rovine in ziua de 2. Noemvrie 1927. la orele 2 d. m. la care cumparatori se citează cu observare, că licitatie se va tine in senzul §-lor 107., 108 a legeri executionale.

Rovine, la 10. Octomvrie 1927. 5729 Csaki, ss. greffier (L. S.) 5742

Ruhák testése, pilska-bátok gőzölése, szörme bundák tisztítása **Hospodárnál** Arad, Str. Stroiescu 13. Ugyanott tanuló felvétetik.

Férfi-ruhákat, felöltöket, téllkabátokat a legújabb angol és francia divat szerint fazononként **Gubanits Antal** urizabóság Arad, Str. Eminescu (DeákF.) 24-26 1200 lejért készít.

Gramophonok varrógépek

kedvező részletfizetésre kaphatók Hanglemezekben óriási raktár. Minden vételkötelezettség nélküli hallgassa meg sláger-ujdonságainkat. **HAMMER ZSIGMOND és FIA** Arad, Bulv. Regele Ferdinand No. 27. (Boros Béni-tér.) 5145

Faragott bolli állvány

helyszéke miatt, olcsón eladó **Dittrich asztalosnál Arad,** Strada Cantacuzino (Határ-ucca) 38. 5718

Nagyjövendelmű

belvárosi kávéház és étterem korlátlan italméréssel és teljes berendezéssel, 150.000 lejért ELADÓ. „URANUL” közvetítési iroda, város-házával szemben. 5739

G. 1827-2—1927.

PUBLICATIE DE LICITATIE.

In baza executiei de esconteatara efectuata in ziua de 22. Ianuarie 1927. pe baza deciziei a judecatoriei de Ocol Arad obiectele urmatoarele cuprins in procesul verbal sub No. G. 1827—1927. 1 sifoner cu 2 usi, 1 noptier, 1 masă cu acoperitor și 1 dulap prețuite in suma de lei 1100 cuprins in favoarea lui dr. Ambrosie Fixmer adv. din Arad contra Mauritiu Deutsch pentru suma de lei 434 capital interese 10% dela 5. Iulie 1926. precum și spesele stabilită până in prezent se vor vinde la licitatie publică in Arad Str. Matei Corvin No. 2. in ziua de 28. Octomvrie 1927. la orele 4 d. m. conf. art. de lege LX. §-ului 107. și 108. din anul 1881. al legeri exec.

Arad, la 1. Octomvrie 1927.

Sef portărel.

KLUDSKY

a világ legnagyobb állat-CIRKUSZA

CSAK 5 NÁPIG Aradon, a Béla-téren.

Megnyitó okt. 28-án, pénteken.

Európa legnagyobb látványossága 4 póznás, 3 köröndös sátor, több mint 600 személy és 600 állat, 100 sajtó vagon, 20 világító gép, gőzgép és autó.

Páratlan utazó állatkert 600 állattal.

1 viziló (2500 kg.), 25 elefánt, 30 fehér medve, 10 barna medve, 150 legnompesebb fajlós, 30 tevé és dromedár, 10 zebra, 60 oroszlan és tigris, 100 különféle majom, szomál junok, indiai bivaly, kenguruk, lámák, struccok, papagályok, pávák stb.

Naponta 8 órai kezdettel nagy előadás teljesen új műsorral.

Szerdán, szombaton és ünnepeken 2 nagy előadás: d. u. 4 és este 8 órakor.

HELYARAK:

Páholy 250 lej. Fenntartott hely 160 lej. I. hely 140 lej. II. hely 100 lej. III. hely 80 lej. Állóhely 60 lej.

Belépti díj az állatok megtekintésére 50 L. 10 éven aluliaknak 25 lej. A delutáni előadásokon gyerekek félárat fizetnek.

Nagyobb üzlethelyiség

közvetlen nyíló nagy raktárhelyiséggel november hó 1-ére kiadó.

Cim: Gvörffy „Fures” irodájában Arad, az Ortutay-palotával szemben. 15299

A csehszlovák állami osztálysorsjáték

FŐHÚZÁSAI

november 12-től naponta december 9-g.

Legnagyobb nyeremény

egy sorsjeggyel

kétmillió cK!

Minden megrendelést azonnal végrehajtunk.

Fizetés a sorsjegy átvétele után.

Rész-sorsjegyek megrendelhetők a következő árban:

à 100.— cK.
à 500.— Lej
à 50.— cK.
à 250.— Lej

Minden második sorsjegy feltétlenül nyer.

Rendelje meg azonnal a következő címen:

GESCHÄFTSTELLE DER ČSL. KLASSENLOTTERIE

PRAGA I., PARIZSKÁ 28.

5743

VIZUMOK követségeknél Utievélhosszabítások, C.F.R. bérlatok

!! **Künstler-vizumiroda** !!

Arad, Bul. Reg. Maria 22. :: TELEFON: 86. :: Dácia szállóval szemben.

Bármily ügyet vagy megbízást pontosan elintéz.